

**Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei
Praecepta Pars ...**

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Caput X. De Irreligiositate secundum defectum, contra primum
Præceptum, ut affirmativum est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

CAPUT X.

De Irreligiositate secundum defectum
 contra I. Præceptum affirmati-
 vum est.

Irreligiositas secundum defectum dicitur, qua
 aut cultus vero Deo debitus omittitur, aut ipsi
 Deo irreverentiam irrogamus contra primum
 Præceptum, ut affirmativum est: *Dominum De-
 um tuum adorabis &c.* Contra quod quadru-
 plicia peccata esse possunt. *Primum omissionis*,
 scilicet Deo debitò tempore non exhibere debitum
 cultum; quomodo peccant Clerici omittentes Ho-
 ras, & omnes fideles diebus Dominicis, & Festis
 omittentes Sacra, & ferias, vel omitrentes alias res
 debitas; de quibus patet partim ex superioribus,
 partim patebit ex Tertio, & Quarto Præcepto.
Secundum oultus falsi, cum quidem Deo vero ex-
 hibetur cultus, sed indebitus, superstitiosus, va-
 nus. *Tertium* irreverentiæ ipsi Deo exhibitæ, ut
 tentatio Dei, blasphemix: Item perjuria, voti-
 fragia &c. *Quartum* irreverentiæ exhibitæ Re-
 bus sacris, & Deo dicatis: nimirum sacrile-
 gia. Nam sicut virtus Religionis duplices actus
 habet, quosdam primarios, quibus ipse Deus se-
 cundum se, & directè colitur, ut Oratio, Adora-
 tio, Sacrificium &c. Quosdam verò secundarios,
 quibus aliæ Res Sacræ, & Deo dicatæ ob ejus ho-
 norem coluntur, ut Sancti, Sacerdotes, sacræ Re-
 liquiæ, sacra vasa &c. ita irreligiositas secundum
 defa-

Nn 5

defa-

defectum duplicia peccata continet: aliqua, quibus ipse Deus secundum se inhonoratur, ut tentatio Dei, blasphemia: alia, quibus Res sacre inhonorantur, ut Sacrilegia; & inter hæc late patens Simonia. De his ordine.

SECTIO I.

Cultus Divinus indebitus.

SUMMARIUM.

1. *Cultus Divinus indebitus est duplex, alius falsus, alius superfluus.*
2. *Omnis cultus falsus per se semper est peccatum mortale.*
3. *Superfluus vero per se veniale tantum.*
4. *Fit tamen quandoque mortale per accidens.*
5. *Cultus Dei inordinatus.*

I **C**ultus Divinus indebitus secundum D. Th. 2. 2. q. 93. a. 1. & DD. communiter duplex est, *falsus*, & *superfluus*. Cultus falsus dicitur, quo colitur Deus per aliquod falsum significans. Isque rursus duplex: *unus est cultus falsus ex parte objecti significati*, qui varie potest contingere. 1. Si Deus etiamnum coleretur antiquæ Legis sacrificiis, cæremoniis, ut immolatione, & esu agni paschalis, circumcissione &c. his enim omnibus olim ex divina institutione significabatur adventus, ac Passio Christi, ac gratia per ipsum conferenda, quæ postquam jam facta sunt, illa omnia defacto falsum significant, adeoque sunt cultus falsus. 2. Quando in Sacramentorum administratione & utu hæreticæ falsitates permiscentur, ut fit maximè apud Calvinistas in Sacramentis Baptismi, & Coenæ. 3. Quicumque falsa miracula, signa, revelationes proponunt; iisque res Fidei confir-

confirmare volunt; qui falsas Reliquias venerandas exhibent, quæ cum omnia divinæ Potentiæ protestativa sint, ad cultum Dei pertinent; cumque falsa sint, cultum Dei falsum constituunt; & quidem falsitate admodum perniciosâ. Inde etiam fit, ut veris etiam miraculis, revelationibus, Reliquiis, fides minor, vel nulla adhibeatur. 4. Qui falsas cæremonias, quasi sibi à Deo dictatas (tomnatas, si non à dæmone suggestas) ad Deum colendum exhibent, aliisque ad utendum proponunt. Lege horrenda apud S. Bonavent. *Opusculo de modo confitendi, & de puritate conscientie, c. 14. de fictionibus pseudo-spiritualium quorundam.* Huc referendi sunt, qui inter Officia divina admiscunt cantus turpes, & obscenos; hi enim præter peccatum scandali publici peccant mortaliter peccato superstitionis, seu cultus falsi: idque non tantum, quando per talia intendunt colere Deum cultu falso, imò falsissimo, sed etiam si per hæc non intendant colere Deum, sed alium finem inhonestum, cultu falso adhuc, quia Officio Divino saltem admiscetur id, quò non colitur Deus, sed offenditur, & potius colitur dæmon, ut singulariter notat Tambur. cit. lib. 2. c. 5. §. 2. Alius est *cultus falsus ex parte colentis tantum*, ut si quis Deum colat tanquam publicus Ecclesiæ Minister ab ea institutus, cum tamen talis non sit, nec talem commissionem habeat: sicut enim falsarius censetur, qui aliqua exercet nomine alterius, à quo tamen commissionem non habet, ita falsitatis crimen incurrit, qui nomine Ecclesiæ cultum

cultum Deo exhibet absque ejus, vel contra ejus
 commissionem, voluntatem, vel formam consti-
 tutam. Hujusmodi falso cultu peccant 1. Qui
 non Sacerdotes Sacrificium offerre præsumunt; ut
 olim Saul Reg. 13. modò autem est Sacrilegium
 gravissimum ratione Sacramenti annullati. sicut &
 abolutionis. 2. Cùm Sacerdos excommunicatus,
 & ab Ecclesia præcisus nomine Ecclesiæ sacrificat,
 vel alia Sacramenta administrat, quæ illi prohi-
 bita sunt. 3. Cùm quilibet Sacerdos etiam non
 prohibitus in Sacrificiis, aliisque publicis officiis
 agit, vel orat aliquid contra voluntatem, &
 ordinationem Ecclesiæ in re gravi: v. g. im-
 mutando rationem Officii, publicè orando pro
 excommunicatis non toleratis. Vide Suar. *cit.*
6. 2. num. 11. & 12. Cultus *superfluus* est,
 quo Deus colitur, vel honoratur per aliquid
 superfluum, vel inane, aut inutile: similiter
 duplex est: *Unus*, quo Deus colitur eo modo, vel
 cæremoniâ, quæ de se prorsùs inanis est, neque ad
 ipsius Dei gloriam, neque ad spiritus devotionem
 excitandam quidquam inservit, ut non nere die
 Sabbathi in honorem B. Virginis, cùm tamen alias
 serviliter laborent, orare ante solis ortum, audire
 Missam à Sacerdote, qui vocetur Joannes &c.
 Huc refer dicta *Secl. præced.* de vana observatione
 precum, candelarum, & similium cæremoniarum.
Alius est cultus superfluus ex eo, quòd sit contra,
 vel præter ordinationem Ecclesiæ: utpotè in Offi-
 cio, vel Sacrificio dicere plura *alleluja*, facere plu-
 res cænes, quàm præscriptæ sint, dicere *Credo*,
 eum

omittendum esset: Altare osculando semper
 præsignare cruce; osculari pedem calicis, cum
 post Elevationem demittitur; addere superfluas
 Orationes in Missa, vel Officio, & similia sexcen-
 ta, quæ superflua, & inordinata devotio excogitat,
 & adinvenit contra, vel præter præscriptum, &
 consuetudinem Ecclesiæ, & piorum. Et licet e-
 jusmodi secundum se spectata, non inania, sed ido-
 nea essent ad Dei gloriam, & spiritus devotionem;
 posito tamen Ecclesiæ contratio decreto, vel usu,
 inutilia sunt, superflua, & peccato obnoxia, ut no-
 tant *Cajetan. Layman. Marchant. &c.* circa u-
 trumvis hunc cultum quoad rationem peccati po-
 no breves hæc

Resolutiones.

Prima. Omnis cultus falsus (quem D. Th. cit. etiam perniciosum vocat) sive ex parte ipsius cultus, sive ex parte colentis, de se est peccatum mortale semper: quia falsitas in re Religionis est res gravissima, perniciosa, imò sæpè sacrilega, ut in explicatione patuit. Communissima DD. cum D. Aug. *Lib. de mendacio.* D. Th. cit. aliisque congestis Sanch. *lib. 2. moral. c. 27.* n. 5. Nisi ignorantia, & aliquando etiam parvitas materiæ excuset, aut veniale reddat.

Secunda. Cultus omnis superfluus (secluso tamen scanoalo, contemptu, transgressione notabili præcepti Ecclesiæ, aliave notabili deformitate) per se est tantum peccatum veniale: quia non est ibi gravis deformitas contra honorem & cultum Dei, eaque, si qua est, bona intentione,
 vel

vel simplicitate ita colentis minuitur : adeoque nec habet rationem veræ superstitionis: Communissima DD. cum Navar: c. 11. num. 24. *Let. lib. 1. c. 35. d. 1. Suar. Sanch. Laym. cit. alii passim.*

4 *Tertia.* Fiet autem talis cultus superfluus peccatum mortale. 1. Ratione scandali inde oriundi; sicut in omnibus aliis peccatis. 2. Ratione contemptus Ecclesiasticæ ordinationis & disciplinæ. 3. Ratione notabilis transgressionis Præcepti Ecclesiastici; posset enim esse tanta perversio in caeremoniis, aut ordine Breviarii; ut esset culpa lethalis: cum omnis notabilis alteratio Cultus Divini ab Ecclesia instituti sine dubio peccatum sit mortale: Ut docent, ac moneant DD. cit. alique. 4. Ratione notabilis deformitatis; vel turpitudinis ipsius rei; ut si res furtiva Deo offeratur; si in Ecclesia inter Divina Officia admisceantur cantus profani, & turpes; aut vocum mutilationes, organorum, vel instrumentorum soni notabiliter lacerati; & ad impuritatem provocantes, certe minime posse excusari à mortali; rectè moneant DD. cit. vide Concil. Trident. *Sess. 22. in Decreto de observand. & vitand. in celebratione Missæ.* Et D. Hieron. *lib. 3. comment. in c. 5. Ephe.* Utrumque hunc cultum falsum & superfluum pulchrè deducit Cajetan. *verb. superstitio.* 1. ex verbis Christi Joan. 4. *Veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu; & veritate:* Cultus falsus est contra veritatem; cultus superfluus recedit à spiritu.

Quarta:

Quarta. Cultui superfluo à nostro *Marohant*, & aliis non malè additur *cultus inordinatus*, sic dictus, quòd; etsi sit verus Dei cultus ab Ecclesia publica auctoritate institutus; & approbatus, ordinatur tamen ad finem, ad quem nec ex se, nec ex institutione divina ordinatus est: v. g. legere, vel curare legi Sacrum de B. Virgine singulis Sabbathis eo fine & spe, ut B. Virgo ipsi ante mortem appareat; & alia hujusmodi innumera, quæ quidem venialem culpam non excedunt, dum modo absit superstitio vanæ observationis, nec in iis certa & indubitata fides ponatur; juxta dicta & *preced. sect. I.*

SECTIO II.

Tentatio Dei.

SUMMARIUM.

- 1. Tentatio Dei generatim, & proprie quid?
- 2. Alia est formalis & expressa: alia interpretativa solum.
- 3. Formalis & proprie dicta semper est peccatum mortale.
- 4. Interpretativa verò ex genere suo quidem etiam est peccatum mortale.
- 5. à quo tamen sæpe excusatur.

Tentatio alia dicitur seductionis, seu inducens ad errorem, vel peccatum; qualis & activa, & passiva repugnant Deo: activa enim repugnat ejus infinitæ Bonitati, juxta illud Jacob. 1. *Ipsè autem neminem tentat*: passiva verò repugnat ejus Sapientiæ, quæ seduci nequit. Alia dicitur tentatio probationis, seu experimenti capiendi de aliquo in altero latente; & talis activa convenit Deo, eique tribuitur in Scriptura Sacra, Deut.

Deut. 13. *Tentat vos Dominus Deus vester, ut patet
lam fiat, utrum diligatis eum, an non &c.* Sic
olim dicitur Deus tentasse Abraham, Thobiam,
Job &c. & suos Electos maximè. At verò passi-
vè ita tentari Deum à creatura peccatum est con-
tra virtutem Religionis, ac Reverentiæ Deo debi-
tæ: & prohibita in Scriptura Exod. 17. *Tanta-
verunt Dominum, dicentes: estne Deus in nobis, an
non?* Duplex autem est tentatio Dei, una propriè
dicta, eaquæ formalis, vel interpretativa; alia
impropriè dicta. Explico breviter, & addo re-
solutions practicas.

I. Tentatio propriè dicta definitur: Irreligi-
tas quædam, per quam ex dubitatione de aliquo
attributo Divino, vel perfectione Dei, verbis, aut
factis petitur experimentum, an Deus illam perfec-
tionem habeat, vel exercent: v. g. an Deus sit
summè Bonus, Omnipotens, Omniscius, ubique
præsens? ideoque multiplicem malitiam involvit,
& dubitationis contra Fidem, & præsumptionis
contra Spem per excessum, & principaliter irreligi-
giositatis, & irreverentiæ contra virtutem Religi-
onis, seu contra honorem, ac cultum Deo debitum,
ut benè docet ab omnibus receptus *S. Th. 2. 2. q.
97. 4. 3.* sicut enim ad Religionis Virtutem spectat
ex Fide, & Spe in Deum conceptâ debitum ei
cultum, & reverentiam exhibere divinæ Excel-
lentia per adorationes &c. ita è contra ad irreligi-
giositatis vitium pertinet ex defectu Fidei, vel
Spei, irreverenter explorare aliquam divinam ejus
Excellentiam, & Perfectionem.

II. Tentatio hæc Dei alia est formalis & expressa, quâ quis re ipsa dubitando, vel dissidendo de Divina aliqua perfectione ex proposito, & expressa intentione tentaret Deum aliquâ ad eo petendo, vel agendo, animo illam perfectionem experiendi. Exod. 17. *Tentaverunt Dominum, dicentes: estne Deus in nobis, an non?* Psal. 77. *Tentaverunt Deum in cordibus suis &c. Nunquid poterit Deus parare mensam in deserto?* Sicque tentaret Deum, qui se proijceret in puteum animo experiendi, an Deus sit ita potens, vel bonus, ut eum velit, vel possit eripere. Rationis est hæc Dei tentatio.

III. Alia est tentatio Dei interpretativa, cum quis, etsi actu non dubitet de perfectione divina, neque expressè intendat de Deo experimentum sumere, re ipsa tamen id agit, vel petit, quod supra natura refertur ad tentandum Deum, seu divinam perfectionem experiendam. Quod duobus modis fieri potest. Uno modo, cum prætermissis medijs ordinariis à Deo & natura ordinatis effectus à solo Deo expectatur: utpotè, qui in morbo periculoso, vel lethali respuit medicinam commodè parabilem; à solo Deo miraculosè salutem sperans, magna sanè præsumptione, & tentatione Dei. *Navar. Suarez. Less. Sanch. alii.* Quis absque prævio studio, nec justâ causâ coactus prædicare præsumit, confidens temerè Deum, seu Spiritum Sanctum inspiraturum. *Navar. cap. 11. n. 80. vult hoc esse mortale. Sanch. autem cit. lib. 2. c. 34. n. 16. cum aliis rectè cen-*

set, si non fiat animo tentandi, & cessante scandalo, aliòve detrimento proximi, esse veniale tantum: & ita de similibus. Huc referuntur irreverenter orantes, tamen sperantes à Deo impetrare, quæ communiter orari, & impetrari solent: Juxta illud: *ante orationem prapara animam tuam, & noli esse, quasi homo, qui tentat Deum.* Tales enim censentur experiri velle Divinam Potentiam, & Bonitatem, an etiam malè, & irreverenter oranti Deus subvenire possit, & velit? quod tamen communiter ob levitatem materiæ solum veniale esse censent DD.

IV. Alio modo fit tentatio interpretativa Dei, cum quis se spontè periculo exponit, à quo liberari non possit, nisi à solo Deo: quomodò Deum tentant, & gravissimè peccant, qui se temerè absque justa causa necessitatis, utilitatis ad Martyrium offerunt. Justa causa necessitatis est, quando professio Fidei est necessaria ad tuendam ipsam Fidem, Religionem, salutem aliorum, avertendas blasphemias, juxta dicta professionis Fidei, & dum Martyrium in præcepto est. Justa causa utilitatis est Dei Gloria, Fidei exaltatio, promulgatio, ædificatio proximi, & dum Martyrium est in consilio: extra casum talis necessitatis, vel utilitatis se Martyrio exponere, peccatum mortale est, non tam tentationis Dei contra Religionem, sed etiam scandalì contra Charitatem, cum sic absque justa causa provocentur infideles ad peccandum mortaliter. Unde *S. Th. 2. 2. q. 24. a. 1. & 3. sapienter ait; non præben-*

dam esse infidelibus occasionem injustè agendi, sed patienter sustinendum, ipsis injustè agentibus. Exempla Sanctorum in contrarium extraordinario fervori, & instinctui DEI adscribenda sunt. Navar. c. 11. n. 40. aliisque citt. Sanch. c. 24. num. 25. Huc denique spectant omnes probationes innocentiae cum miraculo per ferum candens, aquam ebullientem, duellum: item per applicationem ad corpus occisum, si sanguinem emittat, nec ne, pro occisore indagando, quae omnia prohibentur in Jure Canonico c. *confulisti*. C. 2. q. 4. Et c. *ex duarum. de purg. canonica*. Etc. *finali. de purg. vulgari*. Quia nimirum sic verè tentatur Deus absque necessitate, cum ad bonum commune tuendum satis sit uti mediis humanis à jure constitutis, ex quibus innocentia, vel delictum, probari possit. Vide Delr. l. 4. *disq. mag. c. 4. q. 4.* Ubi benè ostendit, quod Deus quidem interdum per ejusmodi purgationes innocentiam aliquorum miraculò ostenderit, sed factum ob simplicitatem innocentium, & quia ad tales purgationes compellebantur. Quod autem ipse Deus Num. 5. foeminam de adulterio suspectam aquis purgandam jusserit, Dei lex fuit, non tentatio, sed lex caeremonialis vetus, modo abolita.

Alia denique est tentatio Dei improprie dicta tantum, cum quis seclusa omni dubietate, vel diffidentia de aliqua perfectione Dei ex sola praesumptione, vel nimia confidentia absque causa necessitatis, vel utilitatis à Deo petit Voluntatis divinae,

aut alterius rei miraculosam manifestationem differt maximè à tentatione Dei propriè dicta, quòd hæc aut actu dubitet, aut saltem sine iusta causa experimentum capere tentet de aliqua perfectione divina; nunquam autem licet dubitare de aliqua perfectione Dei; alioquin vel illam explorare, semper est iniqua tentatio Dei: hæc autem impropriè dicta solum intendit explorare Voluntatem Dei, vel alterius rei, petendo per miraculum aliquod signum; de his autem sæpè dubitare contingit: ideòque non est semper vera tentatio peccaminosa, ut mox dicam inferiùs. Ad dignoscenda ergò peccata ejusmodi tentationum Dei, iterùm pono quatuor breviculas.

Resolutiones.

8 **P***rima.* Tentatio Dei propriè dicta & formalis, semper est peccatum mortale, & quidem unum ex gravissimis contra Deum, nulla parvitate materiæ veniale, vel excusabile: Quia directè, & ex intentione dubitando, & tentando lædit perfectionem aliquam Dei infinitam, in quo nihil parvi fingi potest; quin etiam, si dubium esset positivum & pertinax, quo incertam & dubiam judices aliquam perfectionem Divinam, nisi experimento cognoveris, aliàs non paratus corrigi, eris hæreticus formalis, & id exterius manifestans, etiam excommunicationi Cœnæ obnoxius, secundùm omnes.

Secunda. Tentatio Dei interpretativa tantùm, & atque etiam impropriè dicta, qua citra casum necessitatis, vel utilitatis petitur signum à Deo

mani-

manifestativum Divinæ Voluntatis, vel alterius rei) ex genere suo quidem peccatum mortale est, quia absque necessitate ulla, aut utilitate gravi miraculum, vel signum extraordinarium petere à Deo, est agere cum Deo tanquàm ludione, vel curiositatum fautore; prout quondam egit Herodes cum Christo, sperans ab eo signum videre; quæ gravis est irreverentia, & injuria contra divinam Sapientiam & Majestatem. *Omnes.* Quare tentatio Dei, & peccatum grave esset petere à Deo miraculum ad Fidem hæreticis confirmandam; quia non est causa necessitatis, cum non desint alia signa & argumenta veritatis cognoscendæ, neque utilitatis, cum miracula passim excludant. Similiter fictentaret Deum, qui coram gentibus peteret miraculum, si eorum conversio probabiliter non speretur, quia deficeret causa justæ utilitatis. Ut notat Tolet. *lib. 4. c. 19.* Qua ratione ipse Christus negavit signum petentibus Judæis, dæmoni in deserto tentanti, Herodi.

Tertia. Eadem tamen interpretativa, vel improprie dicta tentatio Dei sæpè excusatur à mortali, & fit venialis, non tantum ex imperfectione actus, in deliberatione, simplicitate, ignorantia, sed etiam ex levitate materiæ: ut si quis in levi morbo respuat medicinam, confidens à Deo sanitatem consequi generali providentia, nullo petito miraculo. Tolet. *cit. n. 7. Sanch. Less. sup. Laym. cit. c. 5. in fine.*

Quarta. Insuper ex speciali instinctu Divino, aut ex justa causa necessitatis, vel utilitatis gravis

ad nostram vel aliorum salutem, atque ad ipsam
Voluntatem Dei implendam, à Deo signum, vel
miraculum petere nullo modo erit peccatum
tentationis Dei, sed actus Spei & fiduciæ in Deum.
Ita *Glossa In c. 6. Deuter. D. Th. q. 97. a. 1. &*
2. alii communiter. Vide circa hæc dicta supra
c. 4. Sect. 4. de Spe Theologica, cum de præsump-
tione.

S E C T I O III.

Blasphemia.

SUMMARIUM.

11. *Blasphemia, convitium seu verbum contumeliosum
adversus Deum, tripliciter fieri potest.*
12. *Blasphemia alia est formalis, directa, & indirecta
ex parte voluntatis.*
13. *Alia materialis tantum & externa.*
14. *Blasphemia indirecta contra Deum*
15. *Sunt maledicta in Sanctos,*
16. *In Sacramenta, & res Deo Sacras,*
17. *Ac etiam homines, aliasque res, ut Dei creaturas.*
18. *Maledicta in Sanctos, & res Deo Sacras, semper sunt
blasphemia non item maledicta in homines, vel alias
creaturas.*
19. *Referuntur formule blasphemandi Germanis propria
contra Deum, & adjuncta.*
20. *Item per Sacramenta, & adjuncta,*
21. *Non tantum blasphemica quæcunque directa,*
22. *Sed etiam indirecta serio & advertenter prolata, est pec-*
catum mortale.
23. *Quamvis blasphemica omnes sint ejusdem speciei in ra-*
*tione blasphemica, sæpè tamen quoad circumstantias,
& modum explicari debent in Confessionali.*

24. Qualiter circa blasphemias examinandi sint penitentes à Confessario?
 25. Maledicta, conuitia, imprecationes in homines, iumenta, & alias creaturas, rationales, vel irrationales, quando, & qualia peccata?

Blasphemia definitur: *conuitium, seu verbum contumeliosum aduersus Deum*. Sicut enim laus Dei consistit in hoc, quò dicitur aliquid ad honorandum & glorificandum Deum; ita laudi Dei opposita blasphemia consistit in hoc, quò dicitur aliquid in contumeliam, & inhonorationem Dei. Accuratiùs ex S. Th. 2. 2. q. 13. a. 1. definiunt *Valent. Sanch.* alii: Blasphemia est peccatum, quò divinæ Bonitatis Excellentiae detrahitur, dicendo aliquid falsum Deo inesse, quod non inest, vel negando inesse, quod inest. Aut denique dic breviter: *blasphemia est falsa locutio de Deo per modum conuitii*. Essentia ergò, & malitia gravissima blasphemiae consistit in hoc, quò aliquid falsò dicitur de Deo in ejus contumeliam seu diminutionem Divinæ ejus Majestatis, Excellentiae & Bonitatis: nihil enim verum ut verum potest dici de Deo in ejus contumeliam. Et generaliter potest fieri tribus modis.

1. Per verba indicativi modi, aut falsò aliquid tribuendo Deo: v. g. Deus est injustus, mendax, deceptor &c. aut negando aliquam perfectionem Dei: v. g. nulla est apud Deum Providentia, Misericordia, Justitia, vel etiam conditionatè: ut DEUS non est justus, nisi hoc fiat &c. Quia tunc derogatur Justitiæ divinæ, quasi pendenti ab aliquo contingente: aut denique aliquid Deo pro-

prium tribuendo creaturæ : v. g. dicendo : *Cæsar* rem esse omnipotentem : hanc creaturam esse bonum summum bonum. Ubi observa incidenter, omnem superstitionem, idololatriam, magiam, quatenus excellentiam aliquam Deo propriam, uti Potentiam, Sapientiam, Bonitatem, creaturæ, vel Diabolo tribuit, simul esse peccatum blasphemiam.

II. Per verba imperativi, & operativi modi, seu per modum imprecandi : v. g. maledictus Deus, dispereat Deus, ad despectum Dei, tædeat, pudeat, pœniteat Deum talia fieri &c. Quo spectat ille impius modus loquendi velit, nolit Deus, hoc faciam, hoc fiet : Quia hæc verba important diminutionem divinæ Potentiæ, quasi Deus non possit impedire, quin hoc, vel illud facias, vel fiat.

III. Per verba fracta absque affirmatione vel negatione, vel imprecatione : utpotè, cum per despectum, ac indignationem probrosè nominantur aut attributa Divina : ut, *vah! Dei Potentiam!* pro *Dei Bonitas, Sapientia!* Juxta illud : *vah! qui destruis templum Dei.* Aut *Sacramenta, Sanguinem, Vulnere, Membra Christi,* modus communissimus Generalis, de quo specialius infra. Aut creaturæ cum nomine Dei : *Gottes Chrysam Sacrament.* Aut denique horrendissime : (membra pudenda Christi, *B. Virginis,* imò ipsius Dei) aut alia horrenda ipsius repugnantia. Mos diabolicus Gallis, & Italis communis. Quo etiam spectat blasphema illa vox *Juliani*

liani Apostatae *vicisti Galilee, vicisti!* Item illa tyranni Japonensis sapientius dicentis: *O si haberem Deum Christianorum, his seivius tractarem eum.* Jam quoad rem ipsam & malitiam. Hæc quidem quoad modum proferendi blasphemiam. In primis blasphemia alia est formalis, quæ fit cum directa, vel saltem indirecta aliqua intentione inhonorandi Deum: alia materialis, quæ sine omni tali intentione, vel advertentia Dei inhonorandi erumpit. Blasphemia formalis alia est directa, alia indirecta, idque dupliciter: 1. Ex parte voluntarii. 2. Ex parte objecti.

§. I.

Blasphemia formalis directa, & indirecta ex parte voluntarii, ac materialis tantum.

Blasphemia formalis directa, seu interna & externa simul est, quæ fit cum directa intentione inhonorandi Deum, seu derogandi Divinæ Majestati. Eaque triplex: *simplex, hæreticalis, & hæretica.* Blasphemia simplex est locutio contumeliosa de Deo, nullam tamen significans hæresin; & potest esse vel enuntiativa: v. g. in contemptum Dei volo hoc facere: vel despectiva, seu detestativa: ut pereat Deus, displiceat Deo &c. ut supra. Vel irritoria: *Vah, qui destruis templum Dei!* &c. vel juratoria, ut, pereat Deus, si non ita sit. Sed de hujusmodi blasphemis juramentis *Tract. 3.* in secundo Præcepto. Blasphemia hæreticalis dicitur verbum contumeliosum adversus Deum hæresin significans, sed sine interno assensu erroneo contra Fidem, sed solum ex pravo vo-

luntatis affectu: jam duplex, & quandoque triplex peccatum mortale, & blasphemiæ contra Religionem, & infidelitatis externæ, contra professionem Fidei, & alterius maligni affectus, ex quo profertur, v. g. ex odio Dei, desperatione, aliâve maligna affectione contra Charitatem Dei, vel hominis. Hæreticalis autem blasphemia dicitur, quia ad similitudinem hæresis falsum Deum significat, & hominem ita blasphemantem de hæresi suspectum reddit. Unde ubi inquisitio viget, etiam taliter blasphemantes immediate absque prævia correctione denunciandi sunt Inquisitori intra lex dies à die notitiæ, ex Decreto Alexand. VII. de *suspectis de hæresi*. Blasphemia denique hæretica dicitur verbum contumeliosum adversus Deum hæresin significans, & cum assensu interno erroneo; idque rursus ad minimum duplex peccatum mortale, & blasphemiæ, & infidelitatis internæ, ac externæ, seu hæresis formalis; imò & triplex, si accedat etiam aliquis malignus affectus erga Deum, vel hominem, juxta paulò antè dicta. Exemplum utriusque, si dicas: Deum esse injustum, non curare res nostras. O Deum injustum, insipientem! vellem sapientiùs hæc facere, quàm Deus. Si solo malo affectu voluntatis in Deum proferantur, dicuntur blasphemiæ hæreticales; si verò etiam cum assensu erroneo interno, blasphemiæ hæreticæ. Hinc patet differentia ab hæresi, infidelitate, quòd nimirum hæresis, vel infidelitas essentialiter consistat in assensu erroneo contra Fidem: blasphemia verò solum

con-

consistit in locutione mala contra Deum, ad quam etiam sapè concurrat, non tamen necessario requiritur assensus erroneus contra fidem, sed potest stare cum vera fide: sicut enim hominem per contemptum seriò vocare possem furem, adulterum &c. probè tamen sciens non ita esse. Uti optimè explicat Valent. tom. 3. disp. 1. q. 13. punct. 2. Et scitè noster Alphonsus à Castro lib. 1. de justa hæreticorum punitione c. 12. dicens: *Si quis dixerit aliquid, Divino honori contrarium credens ita esse, erit simul hæreticus, quatenus credit; & blasphemus, quatenus dicit: Si credit, & non dicit, erit hæreticus tantum; si vero dicit, & non credit, erit tantum blasphemus.* Sic ille. Non ergo omnis blasphemia contra Deum dicta, est hæresis; at omnis hæresis contra Deum dicta, est blasphemia. Quin universaliter omnis enuntiatio maligni erga Deum affectus contra Virtutes Theologicas Fidem, Spem, Charitatem: utpotè: abnego Deo: despero de Deo: odi, detestor Deum &c. formalis blasphemia est. His enim actu derogatur divinæ perfectioni infinitæ, Veritati, Fidelitati, Bonitati &c.

Blasphemia formalis indirecta dicitur, quæ fit cum indirecta solum seu virtuali tantum intentione inhonorandi Deum: cum quis nimirum scienter & seriò loquitur verba, quæ ex propria significatione, modo proferendi, aliisque circumstantiis divinæ Majestatis contemptum, vel honoris divini diminutionem significant, vel continent, etsi ea proferens id minimè intendat, dummodò advertat,

vertat, & tamen quocunque alio motu serio proferat, eo ipso, enim indirectè, & virtualiter inhonorationem Dei intendere convincitur: ideoque sic adhuc est vera formalis blasphemia: atque sic excluditur omnis sequens.

§. II.

Blasphemia materialis tantum, & æterna &c.

13 **D**icitur, qua licet verba de se contumeliosa in Deum proferuntur, absque tamen omni directâ, vel indirectâ intentione, seu voluntate inhonorandi Deum: utpotè 1. Si proferantur solum docendi gratiâ in scholis, in cathedra &c. 2. Si proferantur solum recitativè, seu referendo per modum historiæ, seu in comædia. 3. Si proferantur omninò inadvertenter, & indeliberatè, in ebrietate perfecta, in amentia, somno, phrenesi, & tandem ex vehementissima passione usum rationis perturbante, ex impetu naturali inveterata consuetudinis involuntariè & inculpabiliter remanentis. De qua expressè, & ex professo in materia de peccatis. 4. Universaliter si nullo modo advertatur ad injuriam, vel inhonorationem Dei; ut si quis ex ira, rixa, indignatione erga alterum, hominem, pecus &c. enuntiet verba maledicta, quæ tamen saltem non contineant falsitatem hæreticam: v. g. Sacramenta, Vulnera, Crucem, Deum &c. Si affectus indignationis nullo modo tendat in Deum, sed tantum contra hominem, vel jumentum, cui irascitur, non est propriè blasphemia, cum hic absit omnis motus malus erga Deum:

Deum: est tamen peccatum irreligiositatis, & quasi sacrilegii contra secundum Præceptum: *Non assumes nomen Domini Dei tui &c.* Sed de hoc specialius *infra Resolut. pract. 4.*

Blasphemia directa, & indirecta ex parte obiecti.

Blasphemix rursus alix sunt directæ contra ipsum Deum, vel aliquid ipsius Dei, quales hactenus supposuimus: alix sunt blasphemix indirectæ tantum contra Deum, quatenus nimirum tendunt in aliquid Deo sacrum, vel ad Deum peculiariter relatam, adeo ut contumelia, vel injuria illis illata peculiariter etiam redundet in ipsum Deum, utpotè

1. Maledicta in Sanctos Dei, nam ut rectè ait S. Thom. 2. 2. q. 13. a. 1. ad 2. *Sicut Deus in Sanctis suis laudatur, in quantum laudantur opera, quæ Deus in Sanctis efficit, ita & blasphemia, quæ fit in Sanctos, ex consequente in Deum redundat, adeo, ut blasphemia in Deum, & Sanctos moraliter sint ejusdem speciei, quia eandem rationem malitiæ participant, videlicet divini honoris diminutionem.* Quod tamen intelligendum de maledictis in Sanctos formaliter, quatenus Sancti sunt, adeoque cum habitudine ad Deum formali, vel virruali, ut rectè monet Sanch. *cit. n. 27.* Secus est, si contumelia jactetur in Sanctos, non ut Sancti, sive Beati sunt formaliter, sed ut quidam homines in terris fuerunt, quibus nunc excellentia Sanctitatis accidentaliter est: v. g. si quis dicat: Adamum & Evam fuisse gulones, debuisse

ali-

aliquid aliud comedisse: Petrum calvum, Crispinum, & Crispinianum sutōres, Carolum Borromæum Nasonem &c. Sic enim non est proprie blasphemia contra Religionem ad Deum, cum hic nullus subsit respectus ad Deum, sed est irreverentia contra virtutem Dulciæ, & observantiam Sanctis debitam, eò magis, quo majorem à Deo excellentiam gratiæ, gloriæque consecuti sunt. Et quidem si ex odio, indignatione, vel maligno affectu in aliquem Sanctum fiat, sine dubio erit mortale; si ex joco solùm, vel levitate, veniale rectè cenlet cum *Sanch. cit. Laymann. lib. 4. c. 6.*

16 II. Maledicta in Sacramenta, & res quascunque Deo sacras (Chryisma, Calices &c.) quatenus Deo sacræ sunt, quia sicut eorum cultus, & veneratio, ita & contumelia ipsis irrogata respectiva est in Deum Authorem Sacramentorum, omnisque Sanctitatis redundans. *Omnis cum Sanchez cit. n. 22.* Eademque ratione dicendum est de contumelia illata imaginibus Dei, Christi, Crucifixi, & Sanctorum, verbo, signo, facto, res nota improbis.

17 III. Maledicta etiam in homines per quascunque, creaturas, quatenus Dei creaturæ vel aliquid Dei sunt, seu cum aliqua relatione ad Deum, ut apud Germanos videtur significari per additionem nominis Dei, *Gotts Element / Gotts Pestilenz / &c.* aut per modum imprecationis: ut te elementa perdant &c. Non enim creata sunt à Deo elementa, ut hominem perdant, sed ut homini serviant in ordine ad ultimum finem: ideo

ideoque vera est blasphemia contra Deum, idque maximè verum est, quando ipsæ Res sacræ proferuntur: *Das dich Gotts Sacrament schänd / 2c.* Sed de his Germanorum blasphemandi formulis in gratiam Confessariorum, mox dabo aliquid speciale seorsim.

IV. Unde jam vides maledicta in Sanctos, & 18 Res Deo sacræ semper esse blasphemias, non item maledicta in homines, vel alias creaturas, quia nimirum Sancti, & Res Deo sacræ semper referuntur, vel apprehenduntur referri ad Deum ut Auctorem suum &c. non item semper homines, vel aliæ creaturæ Dei; quare maledicta in homines, vel alias creaturas absolute, & absque relatione ad Deum blasphemiam non sunt, sed alia peccata esse possunt, v. g. qui maledicit parenti, impius erit contra virtutem pietatis, & reverentiam parentibus debitam contra quartum Præceptum; at non blasphemus contra hoc primum Præceptum. Maledicta, vel imprecationes in homines, vel ejus res non ad blasphemiam, sed ad odii, vindictæ, iracundiæ peccata spectant. De quibus seorsim dabo appendicem.

§. III.

Formula blasphemandi communiores, Germanis propria per Deum, & adjuncta.

1. *Bei Gott / beyhm Herr Gott* (idèmq) 19
beyhm Sacrament / beyhm Chrysam: non est blasphemia, sed juramentum, prout expressius dicunt: *ist bey Gott wahr / ist beyhm Sacrament wahr / attamen juramentum plerumque non necessaria-*

cessarium, ideoque carens secunda conditione requisita ad iuramentum licitum, scilicet *in iudicio*; & proinde peccatum ex se veniale, quamvis ratione scandali in homine religioso à mortali excusare merito nolint, ut notavit Gobat. c. 20. n. 734. Præsertim illud sæpius repetitum beyrn Sacrament.

II. *Boß HER Gott* / *boß hundert HER Gott* / illud *boß* ex se nihil significat, sed est tantum interjectio, & signum plerumque admirationis, ideoque *boß HER Gott* dicere, non est blasphemia; est tamen venialis irreligiositas assumptionis Nominis Divini in vanum. At verò dicere *boß hundert HER Gott* / certò est blasphemia eo sensu, quem verba grammaticaliter præferunt: siquidem honori divino plurimum, & falsò derogatur: si seriò dicatur esse centum Domini Dei; aut cum solœcismo; centum Dominus Deus. At verò si proferantur non attendendo ullatenus ad significationem illam grammaticalem; sed solùm volendo tale signum admirationis, vel alterius passionis, rursus intercedere culpam venialem irreverentis nominationis Dei, censet Gobat. n. 737. Et constat plerosque proferre hoc modo. Undè quidam ut certius evitent periculum blasphemiz, dicunt: *boß hundert HER get*: mutando *o* in *e*. Igitur erit Confessarii querere, quid cogitaverit pœnitens, dum ita loquebatur; & hortari, ut desistat saltem propter liberos, & hæreticos facillè inde scandalizandos.

III. *Gotts Sacrament* / *Gotts Creutz* / *Gotts*

Gotts Wunden / Gotts Leyden / Gotts Mar-
 ter / &c. Hæc & similia de se non sunt propriè
 blasphemiæ, sed irreligiositates contra reveren-
 tiam Divini Nominis, & contra secundum Præ-
 ceptum Decalogi: ideoque per se loquendo esse
 tantum veniale ita dicere, contra *Suarez*, & a-
 lios, verius docent *Cajetanus verb. blasphemia*,
alii cit. Sanch. cit. c. 32. n. 33. Layman. lib. 4.
tract. 4. c. 10. Quamvis hæc ob maximum pe-
 riculum formaliter blasphemandi, & ob scanda-
 lum sæpè mortale fieri possint. Sanè P. Busen-
 bann *Medull. Theolog. hic. c. 1. §. 2.* loquens de
 dicente: O Dei mors! Dei Vulnera &c. ita con-
 cludit: *Propter periculum incidendi in blaphe-*
mias, & quia rarò abest scandalum, & nihilominus
apud audientes Deus, ejusque Sacra censentur in-
honorari, rarò excusarem. Sic ille. Utique in-
 telligens à mortali: nam de gravi veniali jam prius
 damnaverat post *Cajetan.* & alios.

IV. Daß dich Gott schänd / Sacrament
 schänd; daß dich Gotts Sacrament; Gotts
 Chrysam: Gotts Blut: Gotts Herz Gott
 schänd / &c. Blasphemia esset horribilissima, si ta-
 lia profertentur eo sensu (prout proferrè censuit
 quidam apud *Tanner. t. 3. disp. 5. q. 8. dub. 7.* im-
 precando scilicet, ut Deus, vel Sacramentum tur-
 pi, seu venereo modo corrumpat hunc, vel hanc:
 sed certè non est iste sensus communiter, teste eo-
 dem *Tanner.* sed iste potius: Deus, Sacramenta &c.
 te perdant, destruant, confundant, hoc enim vul-
 go significat germanicum illud schänden / zu
 THEOL. MORAL. PARS II. PP Schans

Schanden machen: eoque sensu respectu Dei quidem non est blasphemia, cum nihil falsum Deo attribuat, & Deo supremo jure æquè proprium sit perdere, & salvare, sed est solum imprecatio & maledictio utique ex genere suo mortalis in hominem; respectu autem reliquorum præter eandem malitiam mortalis imprecationis; mortalis est vera blasphemia indirecta: cum Dei Sacramenta, Sanguis, Passio, Chrisma &c. non sint ordinata à Deo ad perdendum, sed ad salvandum hominem, ut merito *Sanct. Gallenses* apud *Gobat. n. 745.* censeant esse peccata mortalia satis gravia, quia graviter lædunt honorem divinum.

Per Sacramenta, & adjuncta.

20 Solemnis mos Germanorum est blasphemare Sacramenta, vel per Sacramenta, ut plurimis continua quasi intercalaris vox sit: & quidem quandoque proferunt absolute, & solitarie, & sic per se loquendo non continet plus, quam irreverentem usurpationem sacri illius Nominis, juxta dicta supra n. 3. Longè autem frequentius pronuntiant cum additâ aliquâ particulâ, vel ad initium, vel ad finem, præter jam audita: *beym Sacrament / Gottes Sacrament / Sacrament Schand*: adfero alia communiora.

1. Hundert tausend Sacrament / est omnino non habenda pro vera blasphemia propter hæreticam ex se, & cum vilipensione & contemptu multiplicationem Sacramentorum. Ita Germani, *Tanner. cit. q. 8. dub. 7. n. 134.* Laym. *cit. Gobat. cit.* Idque certissimum de illis patibulo, ligno, igne, & circo dignis ribaldis, qui consueverunt eruclare

tonnas, millones, galeras Sacramentorum. De
his lege Drexel. *Phaeton. c. 6. §. 5.* Quorum lin-
guae proprie sunt vehicula Diaboli, prout indigitat
D. Chrysoft. apud eundem *ibid. c. 7. §. 2.*

§. At quid de illa forma multis usitata: *Tausend/*
hundert tausend Sacrament? Ex se nihil
mali continet, cum sit vox nihil significans, solita
tamen usurpari à Germanis eo fine, ut ostendant,
se serio loqui, præcipere, irasci, minari, & ob re-
verentiam Sacramenti non audentes integrè pro-
nuntiare, ita corrumpunt vocem *Sacrament*:
Neque aliquis inde scandalizatur, sed potius sæcu-
laris habetur pro conscientioso, qui sic loquitur,
volens vitare blasphemiam; at Religiosus ita lo-
quens meritò pro irreligioso. Gobat *cit. n. 745.*

II. *Blut Sacrament*: Hæc ex se vi verborum
quidem nihil falsi, vel indecori significat; cum
Sacramentum Eucharistiæ sit propriissime Sacra-
mentum sanguinis, & omnia reliqua rectissime
dicantur Sacramenta sanguinis: cum omnia suam
vim, & energiam habeant ex Sacrosancto Christi
Sanguine. Attamen certum est omnium piorum
aures gravissime offendi eo dictione, omnium-
que Germanorum sensu horrendum & blasphe-
mum quid significari, in gravem contemptum,
vel despectum Sacramentorum, adeoque in ea
connexionem latere aut blasphemiam proprie di-
ctam, aut saltem sacrilegium; & confessarium de-
bere exquirere numerum ejusmodi caninorum, &
hygyiorum latratuum. In hac materia singularis
Gobat. *n. 736.*

III. Donner / Sacrament / Bliß / Strahl / Stern = Sacrament. De hoc idem ferè pronuntiandum, quod de præcedenti ob eandem rationem, & specialiter ob aliquem contemptum, abominationem, vel execrationem Sacramentorum. Ultimum videtur importare vilipensam multiplicationem Sacramentorum instar stellarum.

IV. Du Sacraments = Hur / du Sacraments = Schelm / du Sacraments = c. c. Ha, & similes omninò censendæ sunt veræ blasphemia, ob nimis contemptibilem combinationem, & gravissimam irreverentiam Sacramentorum: Nec est verus Christianus, cui non moveatur bilis, & aures horreant ad ejusmodi voces æternis suppliciiis mulcendas: ideòque accensendum esse blasphemis, qui vel semel ita deliberate, & serio loquitur, meritò censet Gobat. n. 742. Vide infra § seq. N. IV. Jam tandem quoad prædictas blasphemias omnes, ratione peccatorum sint sequentes.

§. IV.

Resolutiones practica.

211. **B**lasphe-mia quæcunque directa, seu cum directa intentione inhonorandi Deum, semper est peccatum mortale gravissimum ineluctabiliter. *Omnes.* Legi enim Divinæ Naturali, ipsique rationi nihil magis repugnat, quàm Creatori maledici à creatura. Lege Divina positiva nihil severius prohibetur, quàm blasphemiam, ut Levit. 24. *Qui blasphemaverit nomen Domini, morte morietur:* specialiter autem interdicta blasphemiam repugnat primo Præcepto Decalogi præcipienti Deo debitum

debitum cultum exhibendum, cujus è diametro oppositum facit blasphemia. Eminenter etiam prohibetur secundo Præcepto Decalogi: *Non assumes* &c. quò etiam communiter refertur: multò enim magis, & deterius nomen Domini in vanum assumit, qui ipsi Deo falsum injuriosè attribuit, quàm qui per Deum falsò jurat, vel Deo promissum votum violat. Insuper in hoc horribili blasphemix directæ peccato excluditur non tantum omnis parvitas materiæ à mortali excusans: cum qualiscunque contumelia, etiam minima, directa in Deum infinitæ Majestatis, reverà sit gravissima; sed etiam omnis imperfectio actûs: Quia supponitur facta ex directa & perfecta, adeoque deliberata intentione inhonorandi Deum. Cæterum in ipsis verbis blasphemis contra Deum prolatis posse excusare imperfectiorem actûs, indeliberationem, præcipitantiam &c. jam suprâ concessum est; sed tunc eo ipso non erit blasphemia formalis, sed materialis tantum.

II. Blasphemia etiam indirecta serio & advertenter prolata sine dubio est peccatum mortale, etsi minùs grave, quàm prædicta directa ob ipsum minùs perfectum, & indirectum tantum voluntarium. Juxta communem *DD. cum S. Thom. & Sanch. cit.* attamen omninò admittit imperfectiorem actûs à mortali excusantem: ut si fiat cum semiplena tantum advertentia, & deliberatione, ex subitò vehementi impetu passionis iracundiæ, terroris, consuetudinis inveteratæ, involuntarium

rium reddente, & alia ejusmodi, quæ etiam blasphemiam materialem tantum efficere possunt, secundum communissimam DD. apud cit. Quamvis videatur negare noster Marchant *Tribunal. tom. 2. tract. 2. tit. 4. Sect. 1. q. 3.* in appendice, ob naturalem horrorem sceleris execrandi, tantum quidem, ut à Christiano Deum agnoscente. & mentis compote vix unquam possit dici blasphemia. Et sanè teneretur creatura rationalis saltem adeò attendere Creatori suo, & ultimo Fini Deo in omni sua actione, ut saltem horribile hoc scelus blasphemia præcaveat. Verum ex his solum sequitur, raro admodum, & difficulter excusari à mortali, & multò rariùs, quàm in aliis peccatis. non verò, quòd omninò nunquam: cum reverà contingat in primis motibus iracundiæ hominem sibi non esse præsentem, ita ut se semper ad regulas rectæ rationis reflectere possint tam citò, quin interim quandoque erumpat verbum blasphemiæ: in foro autem externo, non obstante allegatione cujusque motus, vel indeliberationis secundum leges puniri debet: quia ibi judicatur secundum externa. Unde ulterius sanè fatendum est, omnem blasphemiam, etiam jocò prolata, deliberatè, & advertenter ad inhonorationem Dei, ordinariè esse peccatum mortale: quia etiam sic jocò prolata vergit in diminutionem Divini honoris, ut cum aliis docet Sanch. *lib. 2. c. 32. n. 41.* Dico tamen: *ordinariè*: nisi nimirum, in raro casu, talis esset jocus, ut omnibus expensis, nulla appareret diminutio Divini honoris; tunc enim blasphemia vera non est. quippè

quippè cui deest essentia blasphemiarum: & de simili
raro casu intelligendus Valent. r. 3. disp. I. q. 13. cum
aliis docens: Blasphemiam jocò prolatam non esse
blasphemiam. nec consequenter peccatum mortale.

III. Quamquam (sicut suprà de superstitionibus, magiis) probabile sit, omnes blasphemias
in ratione blasphemiarum esse ejusdem speciei infimæ
ob eandem semper malitiam formalem inhonorandi
Deum: ideòque in confessione non esse neces-
sario explicanda maledicta in specie, sed sufficere,
si dicas: *Blasphemavi graviter toties.* Attamen
in primis certum est, debere explicari circumstan-
tias speciem mutantem: ut, si blasphemiam fuit hære-
tica, procedens ex actuali assensu erroneo contra Fi-
dem, aut si procedit ex actuali odio Dei, despera-
tione, ex gravi odio proximi &c. tunc enim
semper est duplex species, & quandoque triplex
peccatum, ut jam suprà indicatum fuit. Deinde
etiam longè probabilius, & tutius est, intra genus
blasphemiarum, etiam explicandum esse modum blas-
phemandi: utpote si blasphemiam facta sit cum di-
recta intentione inhonorandi Deum, vel indire-
cta tantum; si facta directè in ipsum Deum, vel in-
directè tantum per Sacramenta, Sanctos, creaturas
&c. Hi enim modi maximè differunt in gravi-
tate injuriarum, contumeliarum, & despectionis erga
Deum, ut ex se patet. Addit *Sanch. cit.* etiam ex-
plicandum in blasphemias indirectis, an blasphema-
verit in B. Virginem, vel in alium Sanctum, quia
illud verissima æstimatione longè gravior censetur
injuria Dei, quàm hoc.

24 IV. In praxi ergò, quando pœnitens absolute dicit se bla'phemasse. Confessarius in examinando sic procedet: 1. Quærat quomodo, vel quibus verbis blasphemaverit? nam homines plebei solent contunderè verba germanica: Schelten / Stuschen / Schwöhren: Primum blasphemare, secundum imprecari, seu maledicere, tertium jurare proprie significat. Auditis verbis blasphemiam significantibus. 2. Quæret, quâ intentione sic blasphemaverit: an verè intenderit ipsum Deum inhonorare, vel ex maligno affectu in Deum ita protulerit? Si ita fateatur (quod certè rarò apud plebeos, & rusticos.) 3. Examinandus erit, quâ ratione motus fuerit erga Deum, an ex odio, desperatione, an cum, vel sine assensu erroneo contra Fidem, juxta supra dicta? Et si fateatur blasphemiam hæreticam cum assensu erroneo, & pertinaci contra Fidem, scias esse hæreticum formalem excommunicationi Bullæ Cœnæ obnoxium, ideoque remittendum ad habentem facultatem absolvendi, si ipse non habeas: sed hæc, ut dixi, rara sunt. 4. Si neget se intendisse Deum inhonorare, adhuc quærendus erit, an saltem adverterit ejusmodi verba à se prolata revera esse inhonorativa Dei, cedere in despectum, vel injuriam Dei &c. & tamen sic scienter protulisse? si sic, adhuc censendus est peccasse mortaliter. Tandem si dicat, se nec intendisse, nec advertisse inhonorationem Dei, neque affectum indignationis suæ ullo modo erga Deum extendisse; sed solùm erga hominem, vel jumentum, nihilominus attendendum

dum erit ad verba, quibus homo usus fuit; si enim verba talia, vel tali modo prolata sunt, ut enormem contumeliam Dei, aut Sacramentorum expriment: v. g. atroces maledictiones in ipsum Deum: *Gang Tonnen / Galleen voll / Blis / Blut / Strahl-Sacrament* / raro excusari poterit à mortali: certè severè & acriter increpandi erunt, & non nisi firmo proposito concepto absolvendi. Quòd si verba non contineant adeò enormem contumeliam Dei, vel Sacramentorum, nec falsitatem aliquam hæreticam v. g. simpliciter nominando: Sacramenta; Dei Sacramenta, Crucem Christi &c. omninò à peccato mortali excusari poterit. At iterùm seriò dehortandus ob periculum blasphemiae formalis. Ita post alios *Laym.* sæpè *cit. c. 6. n. 8.* ubi ponit casum, quo confessarius pœnitentem absolvere poterit, etsi tali consuetudine, utpotè non mortaliter mala, abstinere nolit: e. g. Dux, vel Officialis belli dicit in Confessione se milites suos ita malè assuetos ad officium cogere non posse, nisi velut vehementer iratus verba sacra effundat: v. g. Sacramenta, Chrisma (idem de verbis imprecatoriis intelligendum) quæ verba testatur se proferre non alia mente, nisi ut militibus metum tandem iratus incutiat. Hæc in Christiano homine laudanda non sunt; non tamen peccati mortalis condemnari semper possunt, qua proinde consuetudine dissimulatâ, minimè tamen positivè consultâ, talem confessarius absolvere poterit. Sic *Laym.* Eadem propè ratio semper est de Heris, & Magi-

stris respectu servorum, imò & parentibus respectu filiorum. Similiter Gobat *cit. casu 20. an. 704.* latè excusat Medicum ingeniosum, qui Canonicum quemdam morbò Hypochondriacò laborantem, & continuò mortem tento arcu sibi spiculo minitantem, imaginantem, metuentem &c. ut humores noxios depelleret, fingens se animo iratum, quòd monitis parere nolit, subito invadens in hæc verba erupit: *Du Hundert Tausend Sacraments Pfaff / daß dir's der Teuffel gesagene: Quo* audito primò attonitus, & exardescens Canonicus, deinde fraude cognita, in risum solutus, dissipatis malis humoribus, nihil amplius de morte cogitavit, felici proindè successu. Excusat enim Gobat eum, eo quòd ea verba non serio protulerit, nec formaliter, ut inhonorativa Sacramentorum, sicut nec ipsius Canonici, sed mere materialiter, ut signa fictæ iracundiæ: cui ego assentior. Tandem de malitia, & pœnis blasphemorum divinitùs, & humanitùs inflictis vide horrenda apud eundem Gobat *cit. Alph. quadrupli. ei. p. 3. de blasphem. casu. 21. per totum.*

APPENDIX.

De Maledictis in creaturas rationales, & irracionales.

25 **J**Am supra dictum est, maledicta, convitia, imprecationes in homines, vel jumenta, aliasque creaturas rationales, vel irracionales absolute absque ullo ordine vel relatione ad Deum, non esse pro-

propriè blasphemias, sed alia peccata esse posse, circa quæ aliqua hic utiliter notanda sunt; cum ea in confessione plerumque cum blasphemis exprimi soleant.

I. A peccato omninò excusantur, qui honesto fine, vel affectu bono cohonestant maledictiones lugubres rerum insensibilium; qua ratione David maledixit montibus Gelbœ ob occisos ibi Saullem ac Jonatam. Job & Jeremias maledixerunt diei, in qua nati, & concepti sunt, nimirum ob peccatum originale tunc contractum, & initium tantarum miseriarum, ut cum *Moliva* & aliis communiter observat *Laym. l. cit.* Sic & tu sanctè malediceres horæ illi, loco, occasione &c. quibus in grave peccatum lapsus es. Eadem ratione maledicere Diabolo rarò peccatum est, secluso iracundiæ, impatientiæ, aliòve vitio, quia semper solet maledici, ut auctor malorum, Dei, hominùmque juratus hostis.

II. Quando maledicuntur homines, eisque mala imprecantur, vel optantur, ut v. g. pereant morte, fulmine, rotâ, furcâ &c. à dæmone possideantur, rapiantur, lacerentur &c. ordinariè tantum veniale est, præsertim respectu aliàs non inimicorum; nam ordinariè non maledicuntur homines, tanquam aliquid Dei, nec animo deliberato & serio, ut eis talia eveniant, sed præcisè ad manifestationem iracundiæ, vel indignationis suæ. Quòd si tamen deliberatè verè desiderarentur ejusmodi mala proximo, esset sanè peccatum contra Charitatem, & utique mortale in exemplis positis;

positis; alioquin grave, vel leve, mortale, vel veniale, juxta gravitatem, vel levitatem materia, seu mali imprecati. Juxta communem DD. Et optimè observat Escob. *in summa tom. 1. exam. c. 6. n. 6.* Do ejus verba: Assoles interdum in amicos indignari, ut filios, famulos, vicinos, domesticos &c. interdum in inimicos, cum ex inimicitia affectu maledicta prodeunt, plerumque cum plena advertentia feruntur; cum autem inimicos, rarissimè ex intentione oriuntur, sed solum ex perturbatione &c. Unde & alia peccata non erunt, si interrogaris mox post prolationem maledictionis: num intendas filium, vel famulum à Diabolo abripi? Respondebis: minime planè.

III. Cum maledicuntur, & diris devotentur jumenta, aliæque res irrationales, siquidem res sint proximi, & ex odio in ipsum prodeant maledicta, & serio animo, ut verè pereant illa, erit sanè peccatum odii contra proximum, pro ratione materiae gravius, vel levius, quod tamen rarius accidit, alioquin non nisi veniale, sicut etiam quando res nostræ sunt, vel nullius, etiamsi ex animo deliberatè desideretur eis malum, ut pereant &c. erit tantum veniale, actusque otiosus, vel ad summum iracundiæ, vel impatientiæ vitium.

IV. Maledicere vento, tempestati, pluviae, igni, tali diei, horæ, & cuilibet creaturæ esset sanè mortale blasphemiae peccatum, si illa maledicerentur, quatenus aliquid Dei, seu quatenus à Deo, divinaque dispositione proveniunt, aut quatenus is,

mediis utitur DEUS ad nos puniendos, aut
 periculum subsit, ne indignatio sit contra
 Deum. At quando nihil horum adest, rursus
 veniale erit, ut supra: quia sic maledictio,
 vel affectus maledicentis nullo modo redundat in
 Deum: quòd si redundet in parentes, ut si maledi-
 cendi, vel horæ, in qua te parentes genuerunt
 erit peccatum contra Charitatem, & Pieta-
 tem parentibus debitam: & sanè grave, si cum
 contemptu fiat, aut aliàs pietas in parentes
 graviter lædatur: ut si ita in faciem malediceres,
 per hoc eos subsannes, confundas, irrideas. Aliàs
 verum leve tantum, ut supra.

SECTIO IV.

Sacrilegia.

SUMMARIUM.

- 1. Sacrilegium generatim est rei Sacre violatio.
- 2. Sacrilegium personale quatuor modis committi solet.
- 3. Locale verò tribus.
- 4. Sacrilegii realis, seu rerum Sacrarum quatuor gradus.
- 5. Sacrilegium reale indigne tractando res Sacras varie fieri potest:
- 6. Iniuste verò usurpando, vel furando, tripliciter.
- 7. Etiam iniusta occupatio, vel detentio honorum Ecclesie, mobilium & immobilium, piorum legatorum, & bonorum pauperum &c. aliquo modo Sacrilegium sapit.
- 8. Sacrilegium profane emptionis, & venditionis rei Sacre seu Simonia quid?
- 9. Quæ sit res seu materia Simonia?
- 10. Quale debeat esse pretium, &
- 11. Quale pactum, ad hoc ut committatur Simonia?
- 12. Quid sit Simonia Juris divini intrinsecè mala?

38. Quid

38. Quid sit vel quando fiat Simonia Jure positivo *bona* prohibita?

39. Quid sit Simonia mentalis,

40. Conventionalis,

41. Realis, &

42. Confidentialis? & que hujus pena?

43. Quid sit Simonia cum pretio, vel munere à manu,

44. à Lingua, &

45. Ab Obsequio?

46. An & quando Simonia sit dare beneficium Ecclesiasticum pro obsequio Spirituali?

47. Quando simoniace accepta debeant restitui?

36 **S**acrilegium definitione ab omnibus recepta. Est rei sacra violatio, seu irreligiositas, quæ res sacra, quatenus Deo sacra est, violatur; est enim peccatum contra Virtutem Religionis, quæ sicut primario inclinatur ad debitum cultum & reverentiam exhibendam ipsi Deo; ita ex consequenti & secundario inclinatur ad debitam reverentiam exhibendam rebus Deo sacratis: nam ut ait D. Th. 2. 2. q. 99. a. 1. Ex eo, quod aliquid deputatur ad cultum Dei, efficitur aliquo modo divinum, quamobrem ei reverentia debetur, quæ redundat in Deum: atque etiam irreverentia, seu indigna tractatio rerum sacrarum redundat in injuriam Dei: consequenter erit speciale peccatum Religionis oppositum. Sic S. Doctor.

Res ergo sacra dicitur omnis illa, quæ publica institutione, auctoritate, & ritu ad Dei cultum deputata est; uti ex Juris Consulto notavit Suarez, de Relig. lib. 3. tract. 3. c. 2. adeoque non qualibet privato instituto, proposito, vel voto res sacra efficitur, sed necesse est, ut publicam deputa-

tionem vel consecrationem habeat. Ejusmodi autem rerum sacrarum, atque publica auctoritate ad cultum Dei consecratarum triplex est genus, persona, locus, & res, indéque triplex species materialis Sacrilegii. Personale, locale, & reale. De his ordine.

§. I.

Sacrilegium personale

Dicitur, quò persona sacra, seu publica auctoritate & solemnitate ad cultum Dei consecrata (videlicet per sacram ordinationem, vel statum Religionis, ejúsque aliquam participationem) indigne violatur: idque contingit quatuor modis.

I. Inferendo manus violentas in Clericum, vel Religiosum: percussione, mutilatione, occisione, aut aliâ atroci injuriâ, utpote non solum in faciem, sed etiam in contemptum in terram spuendo, contra privilegium Canonis. *si quis suadente &c.* 17. q. 4. ex motivo Religionis personis Ecclesiasticis, atque Deo sacratis concessum, addita excommunicatione latæ sententiæ ipso facto incurrendâ. De hoc in materia de Censuris.

II. Personas Ecclesiasticas subijciendo fori sæcularis judicio seu ad tribunalia sæcularia indebitè trahendo, contra Privilegium Exemptionis, & Immunitatis Ecclesiasticæ.

III. Ab iisdem personis Ecclesiasticis tributum exigendo contra eandem Immunitatem, & Exemptionem. Sed hoc extra casum publicæ necessitatis, ut in bello; tunc enim lex naturæ præponderat legi Ecclesiasticæ.

IV. Lur

IV. Luxuriosè violando corpus personæ Deo sacratæ per votum solemne continentia perpetua, idque quocunque concubitu, pollutione, tactibus ad hoc ordinatis. Ideoque sacrilegium committitur non tantum à persona, quæ contra proprium votum peccat, sed etiam ab alia seu altera complice, etsi ipsa voto Deo sacrata non sit. Sed de hoc ex professo dictum est inter species luxuriæ p. 4. *Theol. Sacram. de Matrim. c. 3. Sect. 4. & fort. infra 6. Præcepto.* neque res fœda hic repetenda. Id hinc solum obiter nota ex Laym. l. 4. tract. 10. c. 7. Quod Clericus, vel Religiosus fornicans contra continentiam, & sextum Præceptum præter peccatum luxuriæ duplicem, in rigore loquendo, aliam malitiam committat contra Virtutem Religionis; una est violatio voti Deo consecrati contra secundum Præceptum, altera est sacrilegium propriè dicti, nimirum personæ sacræ violatio, seu voto solemni publica auctoritate ad cultum Dei acceptæ, contra hoc primum Decalogi Præceptum, quæ malitia gravior est priori, & omnino in confessione explicanda, sic ut non sufficeret absolutè dicere: peccavi contra votum castitatis carnaliter, sed necesse sit exprimere circumstantiam Ordinis sacri, vel Professionis religiosæ. Ut contra *Suar. Sanch. & alios.* ex communiori aliorum docet Laym. cit. n. 4.

§. II.

Sacrilegium locale

28 **D**icitur, Ecclesiæ, vel loci sacri, publica auctoritate ad cultum Dei deputati, indigna violatio.

§. Ecclesia proprie est locus publica auctoritate, aut consecratione Episcopi; aut Crucis erectione, vel alia ratione deputatus ad publicè peragenda Officia Divina, Missas celebrandas, & verbum DEI audiendum, Sacramenta administranda, & recipienda. Locus verò sacer latius patens, generatim dicitur omnis locus ad usum pium & religiosum publicè destinatus; & Deo dedicatus. Comprehendit & Ecclesias omnes, & insuper Sacella; Cæmeteria; Monasteria; & Xenodochia, quæ Episcopi auctoritate erecta sunt; nam solæ seculari auctoritate erecta absque auctoritate Episcopi; non censentur religiosa. Sacrilega ergo violatio Ecclesiæ; vel loci sacri contingit generatim tribus modis.

I. Violando immunitatem Ecclesiæ; & locorum sacrorum: fores effringendo; despoliando; & specialiter eò confugientes, atque legitimò refugio; seu asylo ibidem gaudentes, violenter, & dolosè extrahendo ad iudicium; vel punitionem; id tamen extra casus, quibus, id ipsa Jura permittunt; videlicet 1. si crimen grave in ipsa Ecclesia quis commisisset, *c. ult. de immunit. Eccles.* cum in eo, in quo deliquit, puniri quis debeat, & frustra legis auxilium invocet, qui deliquit in legem. 2. Item si publicus latro fuit, aut nocturnus despoliatur agrorum; *c. inter alia. eodem tit. 3.* Item qui alium proditoriè occidit ex insidiis, puta ex latibulo à tergo invadendo, venenò, &c. *c. 1. de homicidio*; & fuit olim juris Divini. *Exod. 21.*

II. Polluendo Ecclesiam, aut Cæmeterium, idque dupliciter: 1. Per injuriosam sanguinis effusionem, aut homicidium etiam sine sanguinis effusione factum; dummodò intra Ecclesiam factum, sive deinde ab existente intra Ecclesiam, sive extra; utroque enim modo æqualiter contra sanctitatem loci peccatur. 2. Per illicitam & voluntariam humani seminis intra Ecclesiam effusionem, *c. ult. de consecrat. Eccl.* Copula tamen carnalis conjugalis excusatur à mortali, si fiat ob urgentem necessitatem, vel probabile periculum pollutionis, utpotè si conjuges officii, vel refugii causâ longo tempore intra Ecclesiam cohabitare cogantur. Communis DD. cum Sanch. *lib. 9. de matrim. disp. 50. n. 9.* Denique per sepulturam infidelis non baptizati, aut excommunicati non tolerati, *c. consuluisti eod.* Atque ad peccatum mortale sacrilegii sufficit prædicta, vel aliquid eorum fieri etiam occultè: ad hoc autem, ut Ecclesia censeatur polluta in foro externo, requiritur, ut factum sit notorium de jure, vel de facto.

III. Exercendo actionem profanam, quæ vel ex natura sua, vel juris Canonici prohibitionem loci Sanctitati repugnat, licet per eam Ecclesia non polluat: uti sunt: omnis actio judicialis & maxime criminalis. *c. unico. de immunit. Eccl. in 6.* Peccaret ergò Judex sacrilegè, & insuper invalidè ageret, qui in Ecclesia sententiam ferret, etiam ad multam pecuniariam; si etiam ad mortem, excommunicandus foret. Altera actio in Ecclesia sacrilega est negotiatio, mercatura, emptio, &

venditio solemnis, *cit. c. decet, eodem.* Hac ratio-
 ne etiam Christus *Matth. 21. & Joan. 2.* ejecit
 omnes vendentes & ementes ex Templo dicens:
auferite ista hinc, &c. Peccaret ergò mortaliter sa-
 crilegio, si quis per se, ex instituto templum
 deligeret tanquam locum mercaturæ & nundina-
 rum, in eo officinam erigendo, merces exponen-
 do; quòd si tamen solum fiat contractus emptio-
 nis in Ecclesia, merce alibi existente: aut per ac-
 cidens tantum in transeundo, vel recedendo ob-
 pluviam, non nisi veniale, aut nullum peccatum
 est. Ex communi Laym. *c. 7. n. 9.* Tertia actio
 in Ecclesia sacrilega, sunt tripudia, clamores pro-
 fanus. *c. cum decorem, de vita & honest. Cleric.*
 Quarta actio in Ecclesia prohibita est comedere. *c.*
non oportet. 2. dist. 24. Non oportet in Basilicis,
seu Ecclesiis agapen facere, & intus manduca-
re. Extra ergò casum necessitatis, vel pietatis uni-
 versim prohibitum est in Ecclesia comedere, vel
 bibere more solito pro refectioe, quòd tamen
 seclusò scandalò, vel contemptu culpam venialem
 non excedere cum *Cajet. Sa. & aliis* notat *Laym.*
cit. Præter prædicta peccata in hac triplici classe
 alia peccata in Ecclesia committere: v. g. detrahe-
 re, nutu, vel verbis sollicitate ad inhonesta alibi
 patranda, seclusò contemptu, omnique voluntate
 loci sacri inhonoradi, speciale peccatum sacri-
 legii non constituit, etsi gravem contra loci
 sanctitatem contineant, meritò à timoratis ex-
 plicandam in confessione irreverentiam, eoque
 gravioem, quò gravius peccatum committitur:

Q 9 2

idque

idque etiam etsi naturalis turpitudinis quidpiam fiat.

§. III.

Sacrilegium reale

29 **D**icitur rerum quarumvis publica autoritate ad Cultum Divinum sacratarum, vel deputatarum indigna violatio: §. Rerum autem ejusmodi sacratarum, prout excludunt personas sacras, & loca sacra, quatuor veluti gradus assignat D. Thom. q. 99. a. 3. *Primum & summum locum inter res sacras obtinent Sacramenta, quibus homo sanctificatur; quorum præcipuum est Eucharistia Sacramentum, quod Christum ipsum continet: & ideo sacrilegium, quod contra hoc Sacramentum committitur, gravissimum est inter omnia.* Secundum locum post Sacramenta, tenent vasa consecrata ad ministerium & usum Sacramentorum: deinde Ædes sacræ, Altaria, Crux, & Imagines Christi, ac Sanctorum, eorumque Reliquiæ: quia etiam hæc secundum usum Ecclesiæ æstimantur ut instrumenta Divini cultus; & ideo habentur sacræ, non tantum in ordine ad Sanctos, sed etiam in ordine ad Deum. Ait Suárez. *lib. 3. c. 6. n. 7.* Huc etiam spectant sacri liquores, Chrisma, oleum, aqua, & alia benedicta. Item Nomina Dei, Christi, & Sanctorum, SS. Evangelia, & omnis Scriptura Canonica. Ut notat Suárez. *ibidem n. 9.* Tertium locum retinent omnia, quæ pertinent ad ornatum Altarium, & Ministrorum, & ordinata ad ministerium Divini cultus, & indignè violata ad sacrilegium spectant. *Quat.*

Quartum locum, sed remotiorem cæteris in rebus sacris obtinent omnia bona mobilia, quæ deputata sunt ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ, Temporum fabricam, &c. Item deposita in Ecclesiis, pia legata ob pias causas, bona pauperum in xenodochiis & his similia. Etiam si enim hæc omnia non ita propriè sint Res sacræ, quæ vel speciètim ad DEI cultum consecratæ, & benedictæ, vel tanquam instrumenta Divini cultus speciètim institutæ sunt, tamen remotè saltem ad Deum, & ejus cultum præ cæteris rebus profanis specialiètim deputatæ & eorum injusta usurpatio in Jure passim sacrilegium usurpatur. Harum omnium rerum sacrarum indigna & sacrilega violatio fit, & contingit generatim tribus modis, scilicet *indignè tractando; injustè usurpando; profanè vendendo, vel emendo per simoniam.*

Sacrilegium indigna tractationis rerum

Sacrarum fit variè:

1. Circa Sacramenta: ea ministrando, vel suscipiendo. 1. *Invalide*: Sacrilegium omnium gravissimum, sacratissima illa signa à Christo ad infallibiliter sanctificandum hominem instituta, invalide & fictè applicando, falsa reddere, & annullare, scilicet defectu debitæ materiæ, formæ, intentionis, aut dispositionis necessariæ. 2. *Indignè*: in cognito statu peccati mortalis celebrando communicando, alia Sacramenta ministrando, vel suscipiendo: aut aliàs notabiliter irreverenter, vel negligenter circa illa se habendo. 3. *Tangendo illicitè & irreverenter necessitate seclusa.*

Q 9 3

SS. EU-

SS. Eucharistiæ Sacramentum (hoc utique peccatum mortale) & omnia immediatè ab ejus contactu consecrata & benedicta : ut Calicem, Patenam, Ciborium, Lunulam Monstrantiæ, Purificatorium jam sæpè usurpatum, Corporale, &c. Item Chrisma benedictum, Sacras Reliquias, Agnos Dei, &c. non tamen horum vasa : quamquam secundum communem DD. præter tactum illicitum Eucharistiæ in ceteris omnibus seculo contemptu rerum sacrarum, vel præcepti Ecclesiæ rarò sit plus, quàm veniale, excusatque omnis necessitas. De his in suis propriis materiis.

II. Circa Vasa sacra, & Paramenta, ea convertendo ad profanos usus propria autoritate, sive transmutando in aliam formam, sive solum abutendo ad profanos usus (juxta *c. ligna. de consec. dist. 1.*) v. g. sacris Vasis ad potationes, sacris Paramentis ad profana spectacula, &c. Quin etiam materiam rerum antea sacrarum, lapides, ligna, pannos, &c. profanè usurpare peccatum mortale est ex genere suo, nisi ignorantia excuset, aut necessitas publica belli, famis, &c. Quo casu teste Ambrosio, etiam sacra Vasa alienare, vendere, conflare licet, ob majus præceptum Charitatis.

III. Circa sacram Scripturam, eam scienter pervertendo, vel ejus sententiis abutendo ad irrisiones, jocos mendacia, alia peccata, & maxime lasciviam : uti impius Beza abusus est Canticis Canticorum horribili sacrilegio, vocèque blasphemiz in Spiritum Sanctum. Ut notat Suar. *cit. tract. 3. lib. 3. c. 6.* Et meritò Gobat *de blasphem. cas.*

20. n. 718. Fulmine dignas censet meretriculas illas, quæ sæpius alicui assuetæ, nescio à quodam dæmonis nancipio edoctæ, dicunt: *Domine probasti me*; sicut & illum, qui verbis illis: *bibite, & nebriamini Charissimi, &c.* abutere-tur ad persuadendum alicui ebrietatem, vel potum excessivum, aliàs non: nam à mortali excusant DL. citt. communiter, si honesti joci causâ subinde iat, ut si amico dicas: *sede à dextris meis*; aut in convivio diu nemine loquente dicas: *factum est silentium magnum, &c.* aut homini melancholico, moroso: *à facie frigoris ejus, &c.* vide Gobat *cit. n. 719. & seq.* Dico tamen *subinde* nam ordinariè, consuetudinariè, toties, quoties, ita abutentes Divinò Verbò ob ejus implicitum saltem contemptum, à mortali excusari non possunt, teste nostro *P. March. sup. cit.*

IV. Quacunque irreverentia, despectu, vel abusu abjiciendo Res sacras Divino cultui destinatas, & supra enumeratas 1. 2. & 3. loco; quia enim illa omnia peculiari ratione ad Deum, ejusque cultum referuntur, & ideo cultum in DEUM redundantem merentur; ita eorum inhonoratio, seu indigna tractatio in DEI inhonationem redundat, & ad sacrilegii crimen pertinet, idque tantò gravius, quantò & Res sacra major, & irreverentia illata major est.

Cæterùm ad hoc peccatum sacrilegii committendum in indigna administratione, vel tractatione Rerum sacrarum non est necesse, ut quis

habeat semper directam intentionem inhonorandi, vel contemnendi Res sacras, quod proprium est infidelium & hæreticorum, semperque mortale, nulla parvitate materiæ excusanti; sed sufficit intentio indirecta, dum quis Res sacras scienter ob quemcunque alium finem, indignè tamen tractat, modis supra dictis, quamvis hoc excusari sæpissimè possit ob parvitatem materiæ: cum sacrilegium naturâ suâ magis vel minus grave sit pro ratione materiæ.

Sacrilegium injusta tractationis, seu usurpationis Rerum sacrarum.

Furtum Rei sacræ triplici membro exponitur c. quisquis. 17. q. 4. *Sacrilegium* (id est furtum sacrilegum) *committitur, aut auferendo de loco sacro, vel sacrum de non sacro, vel non sacrum de sacro*: Furtum enim, seu injusta ablatio rei alienæ est de se peccatum injustitiæ contra septimum Præceptum: duobus modis secundum Canones qualificatur, ut fiat sacrilegium contra Virtutem Religionis: 1. Ratione ipsius Rei sacræ: ut si fureris Calicem, Reliquiam, &c. 2. Ratione loci sacri, cui specialis reverentia, & immunitas, adeoque securitas ab omni injuria debetur, & hinc illa tria membra.

I. Furari Rem sacrâ in loco sacro, v. g. Calicem ex Templo, Ciborium ex Tabernaculo, utramque malitiam sacrilegii continet, scilicet violationem Rei sacræ, & violationem loci sacri, ideòque in communi, & nostrâ sententiâ, necessariò exprimendam in confessione.

II. Fu-

II. Furari rem sacram è loco non sacro , vel extra locum sacrum v. g. Calicem ex privato Oratorio, cista domesticâ, præter furti, aliam unam simplicem malitiam, veri tamen sacrilegii dicit. Juxta communem DD. cum *Laym. cit. n. 16. & 17.* Ubi rectè monet, non esse audiendos Legistas ad sacrilegium utrumque requiri: & quòd res sacra ablata sit, & è loco sacro.

III. Furari rem non sacram, nec ad DEI cultum ullâ ratione pertinentem, tamen è loco sacro, Templo, vel Ecclesia, similiter unam tantum, at veram habet malitiam sacrilegii, scilicet violationis loci sacri. Juxta communissimam DD. Sumitur ex Scriptura 2. *Machab. 5.* ubi Heliodorus horribiliter ab Angelo flagellatus legitur, quòd voluisset spoliare ararium Templi, in quo deposita viduarum & pupillorum erant; quod proinde cretum videtur quoad res in Templo depositas, & in ejus fidem, atque immunitatem susceptas. Quoad alias verò res in Templo non sub custodia, sed per accidens, & casu existentes, ablatas, v. g. in Ecclesia, abscindere crumenam; an sit furtum simplex, vel qualificatum sacrilegii, adeoque in confessione exprimendum, etsi non ita certa, tamen communis, & probabilior est sententia affirmans. *Angel. Sylvest. Armil. Sa. verb. sacrileg. Navarr. c. 6. n. 4. Suar. Laym. cit.* Ratio petenda est ex reverentia Ecclesiarum, quæ meritò exigit omnem injuriæ immunitatem statuendam, eamque defacto statutam esse satis constare videtur ex *cit. c. Quisquis, &c. Sacrileg. de*

immunit. Eccl. Et quia mercaturæ in Ecclesia prohibita sunt, eam maximè ob causam, quia in iis fraudes committi solent, sanctitatem loci valde dedecentes; quantò magis ipsa furta in Ecclesia decet esse specialiter prohibita?

32 IV. Quoad bona Ecclesiastica mobilia & immobilia. Item pia legata, bona pauperum, &c. etsi propriè res sacræ non sint, nihilominus quia bona illa ex sua institutione ac fundatione atque fundatorum, testatorum, ac offerentium expressa voluntate ad DEI, & Christi honorem oblata, & destinata sunt, sic, ut in nullum alium usum, nisi pium, converti possint, certum est, quòd iniustorum occupatio, detentio, defraudatio non sit simplex peccatum furti, vel iniustitiæ, sed qualificatum; & circumstantiam ejus esse exprimendam in confessione, adeoque si non propriè sacrilegium, aliquam saltem rationem sacrilegii habet: certè passim in jure Canonico sacrilegium appellatur; specialiter *c. nulli liceat. 12. q. 2. & 17. q. 4. Can. 4.* dicitur: *sacrilegium, & contra leges est, si quis, quod venerabilibus locis relinquatur, prava voluntatis studio suis tentaverit compendiis retinere.* Accedit, quòd invasio, & spoliatio bonorum Ecclesiasticorum sit contra immunitatem Ecclesiæ, cujus violatio est sacrilegium; & *Conc. Trident. Sess. 12. can. 11.* in tales decernit excommunicationem Papæ reservatam, donec restituant.

Sacrilegium profana emptionis ac venditionis rerum sacrarum Spiritualium.

Hoc, amisso generali nomine sacrilegii, ab

infigni illo rerum spiritualium empturitore, Simone Mago, peculiari sibi nomine vendicato, *Simoniam* appellata est. Esset res prolixissimæ, & intricatissimæ tractationis, præsertim quoad præxim nostrorum temporum; verum quia materia maximè est canonica, ideò sistendo in terminis Theologiæ moralis, breviter claro compendio delibabo, communiter necessaria Confessario scitu in confessionali.

§. IV.

Simoniam.

Definitur in Jure: *studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum.* Clarius exprimit Suar. tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 4. c. 1. *Simoniam est sacrilegium, quò per emtionem & venditionem, vel similem contractum res spiritualis ut talis pro temporali commutatur: ideòque ad peccatum simoniæ necessariò tria concurrunt, materia, pretium, pactum; quibus explicatis patebit definitio, & essentia simoniæ.*

I. Materia simoniæ debet esse res spiritualis, vel annexa spirituali, res autem spiritualis, & materia simoniæ sunt. 1. Omnis gratia gratum faciens, & gratis data. 2. Omnia Sacramenta, & sacramentalia, seu sacræ ceremoniæ in administratione Sacramentorum, & Sacrificio Missæ ex institutione Ecclesiæ exercenda. 3. Omnia Divina Officia, & Orationes publicæ & privatæ. 4. Omnis actus Jurisdictionis Ecclesiasticæ, ut absolutio à peccatis & censuris, collatio Indulgen-

gentiarum, collatio cujuscunque Beneficii, Officii, ac Dignitatis Ecclesiasticæ. 5. Omnia Beneficia Ecclesiastica, & ipsis annexa: ut jus Patronatus, redditus Beneficiorum, qui dantur propter spirituale Beneficium. 6. Denique omnia Vasa, & Paramenta sacra, quæ talia, omnia benedicta ab Ecclesiâ: ut Agni DEI, sacre Reliquiæ, &c.

35 II. Pretium simoniæ debet esse quid temporale, sive pecunia sive quodcunque aliud per modum pretii æquiparatum ipsi rei spirituali seu sacre, ut talis est; unde non est simonia, dare rem spirituales pro spirituali, Reliquias pro Reliquiis, Calicem pro Ciborio, unum Beneficium cum alio commutare, auctoritate tamen legitima. Item dare rem temporalem pro spirituali materialiter tantum, ut pecuniam pro Calice, quantum valet argentum & ars. Item dare rem temporalem pro spirituali Officio, Sacris, Orationibus, Sacramentis, &c. non pretium æquiparatum ipsi rei sacre, sed solum in stipendium sustentationis Ministrorum. Sumitur. *ex c. 10. Matth. dicente Christo Dignus est operarius mercede sua.* Et *1. ad Cor. 9. Quis militat suis stipendiis nunquam? si vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si carnalia vestra metamus?*

36 III. Pactum, seu contractus simoniæ debet esse pactum onerosum, & obligatorium per modum emptionis, & venditionis, vel cujusvis commutationis, seu retributionis, onerosæ, obligatoriæ, quomodocunque exprimat. v. g. Do tibi pe-

pecuniam, agrum, &c. ea conditione, ut data prima occasione Beneficium conferas: aut contra: Confero tibi Beneficium eo pacto, ut centum ducatos numeres; nec salvant, etiamsi addant: per modum gratitudinis tantum; dummodò intercedat verum pactum obligatorium: secluso autem hoc pacto, non erit simoniacum accipere, vel dare rem temporalem pro spirituali, & e contra: v. g. ei, qui contulit Beneficium spirituale, gratuito, & spontè rependere rem temporalem, v. g. pecuniam, vel aliam; aut e contra pro re temporali accepta, spontè ex gratitudine rependere rem spirituales, Beneficia, Sacra, &c. Nec simoniacum erit alteri conferre rem spirituales, cum spe tamen ab illo recipiendi rem temporalem per modum gratitudinis tantum, secluso omni prævio pacto expresso, vel implicito: Quale pactum expressum, vel tacitum utique supponitur in Propositionis damnatis ab Innocentio XI. 45. *Dare temporale pro spirituali non est Simonia, quando temporale non datur tanquam precium, sed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel etiam, quando temporale solum sit gratuita compensatio pro spirituali, aut e contra.* Et 46. *Et id quod que locum habet, etiamsi temporale sit principale motivum dandi spirituale: imò etiamsi sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud pluris aestimetur, quam res spiritualis.*

IV. Juxta hæc tria ad peccatum simoniæ essentialiter requisita, triplex est divisio simoniæ. Ex

Ex

Ex parte materiae in simoniam Juris Divini, & positivi. 2. Ex parte pacti, vel contractus inmentalem, conventionalem realem, & his immixtam confidentialem. 3. Ex parte pretii, in simoniam, quae fit cum munere à manu, à lingua, & ab obsequio. Explico breviter ordine.

1. *Simonia Juris divini, & positivi.*

37 **S**imoniam Juris divini intrinsecè mala, atque prohibita propter malitiam suam intrinsecam est omnis illa, quae venditur, & emitur res propriae spiritualis, ut talis: ut Sacramentum, sacrae Reliquiae, &c. cujus ratio & malitia mortalis consistit in hoc, quòd res sacra, vel spiritualis indignè & irreligiosè tractetur hoc ipso, quòd emptione, vel venditione cum pretio, vel re temporali commutetur, perinde ac si tam vilis sit, ut instar rerum, vel mercium temporalium pretio venalis exponi debeat. *Quis enim non vile putat esse quod venditur?* ait Hormista Papa ad Episcopos Hispania in Epistola. Deinde cum res spiritualis pro temporali commutatur impiè praesumitur, ac si illa non minùs, quàm res temporalis, libero hominum dominio ac potestati subiecta sit, & non à solius DEI gratuita voluntate, & potestate dependens; quamobrem Petrus Simonem magnum increpans ait Act. 8. *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quia donum DEI existimasti pecunià possideri posse.* Est ergò simonia unum ex peccatis gravissimis sacrilegii contra Religionem, & valde perniciosum Ecclesiae. Unde & in SS. Canonibus appellatur *execrabile flagitium, turpissimum lucrum*

lucrum, &c. estque ex natura sua peccatum mortale, atque juxta *Navarr. Suar. cit.* & alios neque ex parvitate materiae excusabile, cum sit gravissima in Deum irreverentia quodcumque donum gratiae spiritualis ita tractare, ac si sit res vilis, & ab arbitrio & potestate humana dependens, ut precio aestimari, ac vendi possit; committiturque hoc peccatum simoniae quoad malitiam sacrilegii tam ab emente, quam vendente rem sacram; uterque enim ipso facto inhonorat, & vilipendit rem sacram, & qui pro ea pretium temporale exhibet, & qui exigit pro ea: at verò ex parte vendentis praeter malitiam sacrilegii, etiam accedit peccatum injustitiae, quatenus pretium temporale pro spirituali recipit sine ullo Jure accipiendi. Ut notat *Suar. cit. lib. 4. c. 4. n. 7.* Et *Less. lib. 2. c. 35. dub. 28. n. 162.*

Simonia juris positivi humani, & ideo mala, quia prohibita ob inconvenientiam extrinsecam.

Est omnis illa, qua venditur non quidem res aliqua propriè spiritualis, sed rei spirituali annexa, vel ad eam ordinata, utpote sunt: 1. Venditio Beneficiorum etiam secundum id, quod in ipsis temporale est: nimirum quoad jus percipiendi fructus ex bonis Ecclesiae. 2. Venditio Officiorum Ecclesiae extrinsecè tantum ordinatum ad res sacras: ut Sacristae, Oeconomi, Thesaurarii, Advocati Ecclesiae. 3. Oblatio pecuniae alteri facta, ut suadeat alteri tertio, ut det tibi Beneficium. 4. Pactio de resignando Beneficio tibi, vel

vel ex eo solummodò pensionem, si alter Beneficium tibi impetret. 5. Permutatio, & resignatio Beneficiorum: item reservatio pensionis ex Beneficio resignato; si absque Superiorum auctoritate fiat, hâc autem accedente; licita erit. 6. Accipio munerum etiam spontè oblatorum pro examine ad Parochiam: Ex Trident. *Sess. 24. can. 18.* Item pro collatione Ordinum; pro prima tonsura, pro litteris dimissoriis ex eodem Trident. *Sess. 21. can. 18.* Excipitur autem decima pars aurei pro Notario, si salarium non habeat, & consuetudo permittat. 7. Exactio pecuniæ pro admissione ad Religionem, non tantùm pro ipso statu, is enim spiritualis, & jure naturali invendibilis, sed etiam pro onere sustentationis: nisi Monasterii tenuitas, vel consuetudo contraria excuset apud Moniales pleraque, & multos alios Ordines. Vide Laym. *tract. 10. c. ult.* Quare hoc tempore ob Ingressum Religionis raro committitur peccatum simoniæ, nec consequenter incurruntur pœnæ in jure statutz.

II. Simonia mentalis, conventionalis, realis, confidencialis:

39 **S**imonia mentalis est voluntas, seu propositum internum, quò quis, dum confert alteri rem spiritualem, intendit illum obligare ad reddendum aliquid temporale, aut e contra; dum confert aliquid temporale, intendit illum obligare ad reddendum aliquid spirituale v. g. Beneficium bonum spirituale pro mutuo, vel alio beneficio præstito, sine ullo pacto externo, sed solum cum

spe certa recipiendi aliquid temporale pro spiri-
tuali, vel e contra, tanquam ex debito ab altero
presumendo: ut si Prælatus conferat Beneficium
Clerico, idè in compensationem obligatus
sit ei servire: aut Clericus seruiat Episcopo ea in-
tentione, ut ei in mercedem debitam conferat Be-
neficium, & tandem beneficium conferatur,
nulla tamen exterius verbis, vel signis facta con-
ventione, vel pacto, erit simonia mentalis, &
peccatum sine dubio; nullam tamen in quacun-
que materia inducens pœnam Canonicam: quia
in foro externo probari non potest. Communis
DD. cum Sanch. *consil. moral. lib. 2. c. 3. dub. 10.*
Less. Laym.

II. Simonia conventionalis dicitur, quæ fit cum
externo pacto, vel conventionem expressa, vel taci-
ta dandi, vel recipiendi quidpiam spirituale pro
temporali, aut temporale pro spiritali, qua con-
ventionem externa differt à simonia mentali: con-
ventionem tamen nondum impleta ex utraque par-
te, adeoque jam gravius peccatum, adhuc ta-
men nullam inducens pœnam Canonicam, non
solum quando conventio ex neutra parte impleta
est (secundum omnes) sed etiam si ex una parte
impleta sit: idque non solum, si quis rem tem-
poralem v. g. pecuniam dedisset, spirituale ta-
men, v. g. Beneficium, vel sacrum Ordinem
nondum accepisset: quia jura imponentia pœnam
simoniacis, requirunt traditionem rei spiritalis:
verum etiam si spirituale jam datum esset, sed
tem, orale (saltem in totum) nondum receptum.
Ut ex communi docet Sanch. *cit. c. 3. t. dub. 10. n.*

106. testans ita servare stylum Curia, quo merito, vel correcta, vel abrogata censeri debent antiqua jura in contrarium sonantia.

- 41 III. Simonia realis tandem dicitur, quando conventio ex utraque parte completa est, saltem inchoative, spirituali scilicet dato, & temporali saltem ex parte recepto, ut si collatio Beneficii facta jam sit, & pretii saltem pars soluta; & hæc realis, & completa simonia inducit pœnas gravissimas Canonicas; in triplici tamen solum casu: si simonia nimirum commissa sit in ingressu Religionis: in sacro Ordine: & Beneficio: quoad ingressum Religionis, jam supra mentio facta. Ob simoniacam collationem, & susceptionem sacrorum Ordinum, etiam primæ tonsuræ, incurritur excommunicatio, & suspensio Papalis, & ordinantis, & ordinati. *Extravag. cum detestabile. De Simonia.* Ob simoniam realem in Beneficio Ecclesiastico à conferente & acquirente incurritur eadem excommunicatio Papalis Papæ reservata. *Eodem Extravag.* irrita est Electio, Confirmatio, Præsentatio, Institutio, nullumque jus tribuit: unde sic recipiens Beneficium non facit fructus suos, sed restituere tenetur, etiamsi crimen sit occultum, efficiturque inhabilis ad illud Beneficium, etiam ex dispensatione Episcopi obtinendum; aliis tamen Beneficiis ritè obtentis, ipso jure non privatur, nec ad alia obtinenda fit inhabilis ante sententiam judicis. Omnia ex *Navarro, Suarez, Sanchez*, compendiosè *Laym. lib. 4. tract. 10. c. ult.*
- 42 IV. Simonia confidentialis specialiter dicitur, cum quis alteri dat, vel confert, vel resignat, vel

ad illud præsentat, eligit, instituit cum certa confidentia & obligatione, ut tanquam ex debito illud sibi, vel alteri in sui favorem certo tempore resignet, aut ex eo pensionem vel certam partem fructuum tribuat. Et rursus potest esse aut *mentalis* tantum, cum quis ita dat, vel resignat alteri Beneficium cum intentione interna ita alterum obligandi, sed ei hanc suam intentionem non manifestat conventionem aliqua externa. Aut *conventionalis*, cum pactum, vel conventio inicitur de dando, vel resignando beneficio cum onere, ut sibi, vel alteri resignetur, vel pensio sibi, vel alteri solvatur. Aut *realis & completa*, dum re ipsa Beneficium confertur, vel resignatur cum eodem pacto, ut sibi vel alteri resignetur, vel ex eo pars fructuum rependatur. Et hæc tandem simonia confidentialis realis completa, dato scilicet & accepto Beneficio cum tali pacto, etiamsi accipiens promissionem nondum impleverit, inducit pœnas Canonicas decretas in motibus propriis *Pij IV. & Pij V.* nimirum excommunicationem Papalem utrique parti contrahenti, annulationem collationis, & resignationis Beneficii illius ipso facto, adeo, ut accipiens non faciat fructus suos (ut supra) & inhabilitationem ad impofterum obtinendum illud ipso jure: insuper privat omnibus beneficiis, & pensionibus ante obtentis: sed hoc per, & non ante sententiam Judicis. Denique Beneficia sic simoniace collata soli Pontifici reservantur. Hæc omnia compendio ex *Navarr. Suar. Sanch. Laym.* cetera solum curiositatis, & admirationis gratia.

III. *Simonia cum pretio, vel munere à manu, à lingua, & obsequio.*

43 I. **P**retium, vel munus à manu dicitur pecunia, aurum, argentum, vestes, equus, & similia, emi, & vendi solita, seu mobilia, seu immobilia. Item remissio debiti, aut promissio remittendi illud. Item mutuatio pecuniæ, dilatio debiti hinc & nunc solvendi, aut è contra anticipata solutio debiti nondum finito termino, & his similia, si nimirum quis tribuat Beneficium, v. g. cum pacto, vel conditione, ut sibi debitum quis remittat, pecunias mutuet &c. tanquam in debitum pretium pro beneficio collato; secus si fiat ex spontanea oblatione, ex gratitudine, item promissio rei nondum debita pro tempore, vel casu, quo sibi erit debita; ut si Canonicus eligendus à Capitulo in Parochum promittat, se remissurum dimidiam partem præbendæ reliquis Canonicis electoribus.

44 II. Pretium, vel munus à Lingua dicitur omnis laus, commendatio, patrocinium, advocatio, intercessio &c. apud alium, v. g. Principem ex pacto conventa & pacta in compensationem pro re spirituali, v. g. Beneficio, ut si quis conferat Beneficium, vel ad illud præsentet aliquem cum pacto expresso, vel tacito, aut prævia prece animo inducendi obligationem, ut pro se apud Principem intercedat, se commendet, laudet, causam suam promoveat &c. veram committit simoniam; siquidem hi actus sunt aliquid temporale, & pretio estimabile: ergò pro illis dare Beneficium, erit simonia;

nia; secus rursus si hæc secluso pacto, vel animo obligandi fiant solum ex gratitudine. *Omnes cum Sauch. lic. 2. con. c. 3. dub. 38.*

III. Pretium, vel munus *ab obsequio* in simonia 45
dicitur quodcumque ministerium temporale, uti est famuli, pecuniarii, scribæ ex pacto expresso, vel tacito petatum, & datum pro re spirituali, maxime Beneficio, ita nimirum, ut Beneficium detur, & acceptetur in compensationem ejusmodi obsequiorum, velut mercedem, & solutionem obligatoriam ex justitia loco alterius mercedis temporalis solvendæ. Sic erit verissima simonia: quia verè datur temporale pro spirituali, vel contra. Secus si detur tantum gratis, licet ex motivo obsequiorum, quia tunc nec Beneficium datum habet rationem pretii, vel solutionis, sed tantum præmii gratuiti; neque obsequia præstita, vel præstanda habent rationem pretii, vel solutionis pro Beneficio, sed præcisè rationem meriti de congruo & æquo morali: quod verum est, etiam si obsequia præstita fuissent turpia: nam licet beneficium ex hoc motivo conferre sit indignum, non tamen est simonia: cum non habeat rationem pretii, vel favoris, & præmii gratuiti. Ut notat Suarez *cir.* & alii. Unde tali modo conferens Beneficium non se eximit ab obligatione Justitiæ compensandi præstiti sibi obsequia, nisi alter spontè, & liberâ gratitudine remittat.

IV. At quid si detur Beneficium Ecclesiasti- 46
cum ob aliquod obsequium Spirituale jam factum: vel faciendum, eritne simonia? R.

R. r. 2

quod

quòd sic, si detur pro obligatione præstandi tale obsequium Spirituale, aliàs non: *Ratio est: quia cum talis obligatio sit quid temporale, & pretio æstimabile, jam erit Beneficium dare pro munere ab obsequio, adeoque simonia: ut si Patronus det Beneficium cum onere & obligatione, ut pro se celebret tot Missas &c. Suar. cit. Excipe nisi tale onus Missarum antecederet annexum fuerit tali Beneficio, vel præbendæ ab eo, qui talem annexionem efficere potest, juxta c. significatum de præbend. Et Trid. Sess. 14. c. 10. de Reformatione.*

IV. Simoniacè acceptorum restitutio.

47 I. **N**ihil Spirituale simoniacè acceptum pro pretio temporali restituendum est, neque Jure Divino, neque Ecclesiastico, præter sola Beneficia Jure Ecclesiastico dimittenda. *Communissima D. D. cit. omnes. Ratio est: Quia res Spirituales aut restitui non possunt: ut Sacramenta, Ordines; aut certè non sunt restituendæ, nisi in pœnam delicti per sententiam Judicis, cum Jure divino naturali validè translatae sint in alium; nec Jus Ecclesiasticum, seu facti Canones aliud statuerint de ullis rebus Spiritualibus; exceptis tantùm Beneficiis Ecclesiasticis, quæ simoniacè accepta in conscientia ante omnem sententiam Judicis rei veri non possunt, sed dimittenda sunt, unacùm fructibus perceptis, cum nullo justo titulo percepti sint, eò quòd adeptio Beneficii simoniaca ipso facto sit irrita ex speciali constitutione Juris Extravag. cum de restitabile de Simonia. Quare si quis simoniacè pretio temporali comparavit Reliquias Sanctorum,*

numismata Indulgentiarum, grana benedicta, Jus Patronatûs, licentiam eligendi Confessarium &c. non tenetur talia dimittere, quia non peccavit contra Justitiam pro talibus dando pretium temporale, sed solum peccavit contra Religionem indignè tractando Res sacras. *Communis apud civit.*

II. Pretium simoniacè acceptum pro confe- 48
rendo Beneficio (vel alia quacumque re spiritali) nondum secuta collatione, seu non impleta conditione, certum est, ipso Jure naturali restitui debere: quia deest titulus retinendi, cum non præstetur, nec licitè præstari possit id, pro quo est datum; & quidem ipsi danti, quia nullibi est cautum, alteri restitutionem faciendam esse. At verò facta jam collatione Beneficii, & simonia, utrinque completa, pretium acceptum pro huiusmodi Beneficii collatione, præsentatione, resignatione &c. Jure Ecclesiastico statim in conscientia ante omnem Judicis sententiam restituendum esse non ipsi danti, quia Ecclesia intendit utrumque punire, & dantem & accipientem, sed illi Ecclesiæ, in qua est Beneficium, ut constat ex *c. de hoc. Simonia*. Est communis DD. sententia cum S. Th. 2. 2. q. 62. a. 5. Licet *Sotus, Bannes, Sa*, alij apud *Laym. cit. c. ult. n 84.* probabiliter doceant ante Judicis sententiam restitui posse ipsi danti, eò quòd nulla lex Ecclesiastica afferri possit statuens ante Judicis sententiam Ecclesiæ restituendum esse. Vide *Laym. l. cit.* & alios apud ipsum. Ulteriùs quantum est de Jure Ecclesiastico pro quacumque re spiritali, etiam sacris Ordinibus, etiam ingressu, vel Professione Religionis

ligionis excepto solo beneficio Ecclesiastico, pretium temporale accipiens restituere obligatur ante Judicis, ita in pœnam delicti justè condemnantis, sententiam; cum nullum adferri possit jus ita statuens, ut contra *Sanch. cit.* docent DD. communiter, *Suarez. Lessius. Laym. l. c.* Quantum verò est de Jure naturali & Divino, pono duas resolutiones, & velut Regulas.

- 49 III. Qui simoniacè vendit rem spiritualem, in qua aliquod temporale jus, vel commodum habet, nec alteri gratis conferre tenetur, is spectato jure Divino naturali pretium acceptum retinere potest, nec restituere tenetur, si neque à jure positivo (ut suprà in Beneficijs) neque jure Ecclesiastico ad id condemnetur. Ita *Suar. Liss.* alijsque cit. *Laym. cit. c. ult. n. 82.* Ratio est: quia licet venditio ejusmodi rei spiritualis habentis annexum commodum temporale, ut Beneficium, vel Officium Ecclesiasticum, verè sit simoniaca, & contra Virtutem Religionis, non tamen est injusta, si temporalis commoditas, quæ in alterius gratiam datur, vel dimittitur, justo pretio compensetur: obligatio autem naturalis restitutionis non oritur ex quolibet delicto, sed tantum ex delicto, injustitiæ: ergò &c. Contra si quis resignet, vel renuntiet alteri Beneficium Ecclesiasticum, cui certè gratis renuntiare non tenetur, jure naturali pretium acceptum retinere potest; secus est de conferente: quippè qui ex proprii muneris obligatione Ecclesiæ Officia & Beneficia dignis gratis distribuere debet. Ut ex *Soto & Suar.* notat *Laym. ibidem* Ideoque si conferens pretio illa
 veu-

Vendat, verè peccat contrà justitiam; quia vendit non suum, sed alteri gratis debitum: sicut si Judex pro sententia a justa pretium exigeret, ac proinde jure Divino naturali ad restitutionem uterque obligaretur, & quidem ipsi danti, à quo accipit, nisi jus vel Judex aliud decerneret.

IV. Qui simoniacè vendit ac tradit rem merè spiri- 50
ritualem, in qua nullum temporale jus, vel commodum habet, is pretium acceptum jure naturali, ac Divino restituere tenetur, nec retinere potest in conscientia ante omnem Judicis sententiam. *D. Th. 2. 2. q. 32. a. 7. & q. 62. a. 5. ad 1.* & communis DD. *Ratio est:* quia verè peccat contra justitiam, cum ejusmodi res merè spirituales nullum commodum temporale annexum habentes: ut Sacrificium, Sacramentum. Sacri Ordines, Consecrationes, Benedictiones &c. non sint pretio æstimabiles, & vendibiles: & Ecclesiæ Ministri non sint Domini ejusmodi rerum spiritualium, sed Ministri, & Dispensatores tantum. At cuinam tunc restitutio facienda erit? Communior sententia est: pretium simoniacè acceptum restituendum esse Ecclesiæ, vel pauperibus (verbo) ad pias causas, sicut & accepta per usuram. Ita *D. Thom. cit. Sylvest. Navar. Covar. Less. alii apud Laym. mox citand. Rationem, & Regulam dat Navar. lib. 5. consil. 80. de Simonia:* turpiter acceptum restituendum non est turpiter danti, cum sit in pari turpitudinis causa: quando enim turpitudine delicti tam dantem, quam accipientem afficit (ut in proposito) dans indignus esse videtur, ut restitutio ipsi fiat. En sententia omninò probabilis.

Attamen æquè probabilis, & tuta videtur op-
 posita sententia gravium, & multorum DD, cum
Laym. cit. n. 79. & 81. ante commendationem Ju-
 dicis Ecclesiastici pretium restituendum esse ipsi
 danti, à quo acceptum est: nisi sponte remittat,
 vel condonet. *Ratio est:* quia ex una parte ju-
 stitia commutativa læsa (ut est in proposito dans
 pecuniam) exigit restitutionem fieri ipsi parti læ-
 sæ tantum, quantum est de jure naturali. Ex al-
 tera autem parte nulla lex Ecclesiastica adferri
 potest, quæ ante omnem Judicis sententiam ob-
 liget in conscientia, ut acceptum simoniacè
 ad pios usus convertatur, sicut decernitur de accep-
 tis per usuram; quamvis hoc ipsum in pœnam de-
 licti, in proposito à Judice justissimè decernatur.
 Quare rectè generaliter dixit Emanuel Sa, *verb. Si-
 monia n. 10.* ante sententiam ei, à quo accepta est
 simoniacè pecunia, restituenda est post sententiam
 pauperibus, vel Ecclesiæ. Regula illa *Navarri*
 pro priori sententia allata locum solum habet in fo-
 ro externo, in quo Judex in pœnam delicti turpiter
 dantem justè privat beneficio restitutionis, quæ ipsi
 alioquin naturali jure deberetur, cum titulus acci-
 piendi in altero injustus & irritus fuerit. Unde rectè
 ipse *Navarrus cit.* in fine consilij dicti addit (an
 consequenter suæ doctrinæ, nescio) si is, cui re-
 stitutio fieri deberet, eam liberaliter remit-
 tat, cessare omnem restituendi
 obligationem.